

ЗАКОН ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

**Објавен во Службен весник на Република Македонија број 35 од
14.03.2008 година**

Глава прва ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високообразовните установи, системот за обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите за организација, управување, развој и финансирање на високообразовната дејност.

Поимник

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. “Автономија на универзитет” опфаќа академска слобода, самостојно одлучување и управување и неповредливост на универзитетскиот простор;

2. “Агенција за евалуација” е тело кое врши надворешна оцена на квалитетот на високообразовната установа и остварувањето на нејзината дејност;

3. “Акредитација на проект за основање на високообразовна установа” е донесување на решение од Одборот за акредитација со кое се прифаќа, односно се дава мислење по проектот во кој се содржани и образложени условите за основање на високообразовна установа;

4. “Високо образование” е образование кое се однесува на студиски програми кои се остваруваат на универзитети и самостојните високообразовни установи;

5. “Високообразовна квалификација” е стручен, односно научен назив за завршена студиска програма од прв, втор, или трет циклус на високо образование, стекната на високообразовна установа во Република Македонија или во друга земја, која е акредитирана и има одобрение за вршење на високообразовна дејност;

6. “Документ за делумно завршена студиска програма” е сертификат или друг документ за стекнати студиски кредити, завршени години, семестри, испити, модули, делови од студиска програма, односно за завршени обврски по студиска програма за стекнување на високо

образование, кој го издава високообразовната установа според прописите на соодветната држава;

7. “Диплома” е јавен документ издаден од високообразовна установа со кој се докажува стекнато високо образование од прв, втор или трет циклус, потребно за продолжување на образованието или за започнување со вршење на соодветна професија;

8. “Додаток на диплома (Диплома Супплемент)” е составен дел на дипломата која содржи податоци за имателот на дипломата, информации кои поблиску ја определуваат квалификацијата, нивото на квалификацијата (стручниот, односно научниот назив) системот и содржината на студиите и постигнатите резултати, како и податоци за академските и професионалните можности кои ги дава квалификацијата за натамошни студии и професионален статус, дополнителни информации според природата на студиската програма и нивниот извор, датум и потпис и информации за националниот високообразовниот систем;

9. „Доживотно учење (Лифелонг Леарнинг) “ е облик на континуирано учење во текот на целиот живот заради усовршување, дополнување, продлабочување и осовременување на знаењето;

10. „Евалуација (Љуалитс Ассуранце)” е процена на квалитетот на високото образование која опфаќа бројни експлицитни процедури за проценување на квалитетот во институциите за високо образование, на академскиот кадар и на нивните студиски програми според прифатените постапки и стандарди и водичот (насоките) за евалуација усвоени од европските институции за евалуација во високото образование и други организации и асоцијации кои имаат улога да ги воспоставуваат и применуваат европските стандарди и упатства за евалуација на европскиот простор за високо образование;

11. “Единица на универзитет” е факултет, уметничка академија и висока стручна школа како високообразовна установа во состав на универзитет, со права и обврски определени со овој закон и статутот на универзитетот. Единици на универзитет се и научни институти со права и обврски определени со Законот за научно-истражувачка дејност, овој закон и статутот на универзитетот;

12. “Заедничка диплома (Јоинт Дегреес)” е диплома која се стекнува со завршување на студиска програма која заедно ја прифаќаат и изведуваат два или повеќе универзитети во земјата или универзитет од земјата и акредитирана високообразовна установа од странство, односно нејзина единица акредитирана и регистрирана во Република Македонија, според условите определени со овој закон;

13. “Кофинансирање на студиите” значи износ на парични средства за покривање на трошоците за студирање кој, студентот, чие образование не се финансира од Буџетот на Република Македонија, има обврска да го плати на државна високообразовна установа;

14. “Кредит трансфер систем” е заедничка процедура што се воспоставува според Европскиот кредит трансфер систем (ЕЦТС – Еуропеан Цредит Трансфер Сстем), која овозможува: опис на обврските

(оптовареноста) на студентот или на обемот на обврските за завршување на студии; валоризација на завршениот обеом на студии и одмерување и споредба на достигнуањата од учењето и нивен пренос од една на друга високообразовна установа, во кој кредитот го изразува квантитетот на работата што ја бара студиската програма во однос на вкупниот квантитет на работата што се бара за да се заврши академска година на студии;

15. "Кредит" е мерна единица за вреднување на работата која студентот во просек ја врши, односно оптоварувањето на студентот во кое се сметаат предавањата, семинарите, вежбите и други облици на организирана студиска работа. Кредитот му се доделува на студентот и се регистрира во неговото досие кога ќе ја исполни студиската обврска;

16. "Неформално учење" се курсеви, пролетни и зимски универзитети, програми за оспособување и други облици на учење, кои не се дел од студиските програми за стекнување на високо образование и за кои не се издава диплома;

17. "Организациона единица во состав на универзитет" е внатрешна организациона форма на универзитетот организирана според статутот на универзитет или со одлука, односно општ акт донесен врз основа на статутот на универзитетот за чии обврски неограничено одговара универзитетот кој ја организирал;

18. "Партиципација" е износ на парични средства што го определува Владата на Република Македонија, кој се наплатува од студентите запишани на државна високообразовна установа, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија;

19. "Придружна членка на универзитет" е установа чија основна дејност е функционално поврзана со високообразовната дејност;

20. "Применувачка дејност" е примена на научните резултати, стручното знаење и вршење на други високостручни професионални работи на наставниците, научните работници и соработниците од научната и стручна област за која е акредитирана високообразовна установа;

21. "Рамка на квалификации" се целите и појдовните основи за формирање на студиските програми и очекувањата од студентот, неговото разбирање, односно можноста за разбирање за време на учењето на секој циклус на високо образование (Леарнинг Оутцомес), прифатената национална структура на високообразовните квалификации (Фрамењорк фор Љуалификационс), вклучувајќи го и признавањето на неформалното и формалното учење стекнато преку учење за време на целиот живот (Лифелонг Леарнинг);

22. "Самостојна високообразовна установа" е високообразовна установа која не е во состав на универзитет, основана како уметничка академија или како висока стручна школа, високообразовна установа на верска заедница или друга високообразовна установа основана со закон за вршење на посебен вид на високо образование (воена академија и други);

23. "Студиска програма" е збир на релативно поврзани наставни предмети или други наставни единици (модули и други наставни содржини) од едно студиско подрачје со кои студентот се здобива со квалификација

која му дава можност да врши некоја професионална дејност или да ги продолжи студиите;

24. “Студиско подрачје” е едно од 22 подрачја, дефинирани во ИСЦЕДОВА класификација на студиски подрачја на УНЕСКО;

25. “Циклуси на високо образование” се трите последователни нивоа на високо образование идентификувани со Болоњскиот процес (првиот, вториот и третиот циклус) во кои се распоредени сите квалификации на високото образование кои се стекнуваат на единствениот европски простор на високо образование и

26. “Приватно-јавна непрофитна високообразовна установа” е високообразовна установа основана од непрофитна фондација со јавни средства од странски и домашни извори која создава и генерира мериторни јавни добра и остварува јавен интерес. Средствата стекнати во оваа установа се користат само и исклучиво за вршење на високообразовна дејност, бидејќи оваа установа не создава и не распоредува профит.

Улога и задачи на високообразовните установи

Член 3

Улога и задачи на високообразовните установи се создавање, заштита и пренесување на знаењата за обезбедување на социјална и економска благосостојба и напредок на општеството, подготвување на студентите за занимања за кои е потребна примена на научни откритија и стручни знаења, културна и јазична разновидност, поттикнување на технолошкиот развој, развој на уметностите, техничката култура и спортот.

Улогата и задачите од ставот 1 на овој член високообразовните установи ги остваруваат со:

- организирање на студии според студиски програми од прв, втор и трет циклус на студии,

- изведување на фундаментални, развојни и применети истражувања и вршење на применувачка дејност,

- пренесување на научни, стручни и уметнички знаења и вештини,

- обезбедување на научен, стручен и уметнички подмладок,

- давање можност секому под еднакви услови да стекне високо образование и да се образува во текот на целиот живот,

- обезбедување на систем за доживотно учење,

- соработка со странски и домашни високообразовни и научни установи и со остварување други форми на меѓународна соработка,

- организирање на други форми и видови на подигање на општото образовно ниво и поттикнување на конструктивен натпревар меѓу различните идеи и пристапи и

- обезбедување учество на студентите во управувањето, особено во врска со прашања кои се од значење за квалитетот на наставата и студентскиот стандард.

Карактерот на дејноста на високообразовните установи

Член 4

Дејноста на високообразовните установи е од јавен интерес.

Заштита на називот на високообразовната установа

Член 5

Под називот универзитет, факултет, уметничка академија или висока стручна школа, може да работат само високообразовни установи кои се основани согласно со овој закон.

Академска заедница

Член 6

Академската заедница ја сочинуваат лицата избрани во наставно-научни, научни, наставни, соработнички и стручни звања и студентите. Редовните професори остануваат членови на академската заедница и по нивното пензионирање.

Достапност на високото образование

Член 7

Државјаните на Република Македонија имаат под еднакви услови право на образование на високообразовните установи во Република Македонија.

Странските државјани можат, со примената на начелото на заемност, да се образуваат на високообразовните установи во Република Македонија под еднакви услови како и државјаните на Република Македонија.

Странските државјани, без примена на начелото на заемност, можат да се образуваат на високообразовните установи во Република Македонија, под услови кои поблиску ги утврдува високообразовната установа.

Право на високо образование имаат и лицата без државјанство под услови утврдени со закон и со ратификувани меѓународни договори.

Својство на правно лице

Член 8

Универзитетот и самостојната високообразовна установа имаат својство на правно лице.

Единиците на универзитетот имаат права и обврски, определени со овој закон, актот за основање на универзитетот и статутот на универзитетот.

Единиците на јавен универзитет настапуваат во правниот промет според овластувањата определени во статутот на универзитетот.

Организационите единици во состав на универзитет можат да имаат определени права во правниот промет и во поглед на управувањето и раководењето, во обем и под услови определени од основачот. За обврските на организационите единици неограничено одговара универзитетот кој ги основал.

Статут и други акти

Член 9

Основен акт на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа е статутот.

Со статутот поблиску се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување и други прашања од значење за вршење на високообразовната дејност.

Единица на универзитет има правилник со кој во согласност со статутот на универзитетот се уредуваат внатрешните односи и работењето на единицата (во натамошниот текст: правилник на единицата).

На статутот на јавниот универзитет и на јавната самостојна високообразовна установа согласност дава Собранието на Република Македонија, а на приватната високообразовна установа основачот, по претходно мислење на министерството надлежно за работите на високото образование.

Печат, знаци и други обележја

Член 10

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа има печат.

Печатот го содржи називот и седиштето на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Печатот на единица на универзитет, покрај својот назив, задолжително го содржи и името на универзитетот во чиј состав е.

Во печатот на секоја високообразовна установа е содржано името Република Македонија и називот на високообразовната установа.

Во средината на печатот на високообразовните установи е и грбот на Република Македонија.

Формата и содржината на печатот, како и изгледот на знаците и другите обележја и начинот на нивното користење, се утврдуваат со статутот на универзитетот и правилникот на единиците на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Глава втора АВТОНОМИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ

Содржина и заштита на автономијата

Член 11

Универзитетите и единиците во нивниот состав и самостојните високообразовни установи ја вршат својата дејност врз принципот на академската автономија.

Со академската автономија се гарантира интелектуалната слобода на членовите на академската заедница и творечката природа на истражувачкиот и образовниот процес, како врвни вредности и способности.

Автономијата на универзитетот вклучува академска слобода, автономија на управувањето и неприкосновеност на автономијата.

Високообразовните установи имаат право да покренат постапка пред надлежен суд за заштита на автономијата на универзитетот.

Академска слобода

Член 12

Академската слобода опфаќа:

-слобода во научно-истражувачката работа, уметничко создавање, примената и посредување на знаењето,

-самостојно уредување на внатрешната организација и работењето со статут во согласност со закон,

-слобода на изведување на наставата, спроведувањето на научните истражувања, уметничката дејност, односно творештво и применувачка дејност, вклучувајќи ја слободата на објавување и јавно претставување на научните резултати и уметничките достигнуања,

-слобода на студирањето, утврдувањето на правилата на студирање, облиците и видовите на наставно-образовните дејности и на проверката на знаењата на студентите,

-слобода на избор на студиските програми и содржината на одделните предмети, како и подготвување на учебници и други учебни помагала,

-слобода на изборот на методот на интерпретирање на наставните и уметничките содржини,

- утврдување услови и критериуми за студии од прв, втор и трет циклус, како и други видови на образование,

- подготвување, усвојување и остварување на научно-истражувачки програми и применувачка работа,

- доделување стручни, академски и научни звања согласно со закон, како и доделување на почесни академски титули,

- определување услови, критериуми и постапка за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања и

- избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања.

Автономија во управувањето

Член 13

Автономијата во управувањето со универзитетите и со самостојните високообразовни установи се изразува во:

- планирањето, остварувањето и развојот на високообразовната дејност,
- воспоставувањето и уредувањето на внатрешната организација,
- донесувањето на статутот, односно правилникот на единицата,
- изборот, именувањето и отповикувањето на органите согласно со статутот,
- располагањето со одобрените финансиски средства, како и со сопствените приходи,
- формирањето на фондови и основањето други организации од сопствени приходи, донации и други извори заради вршење на високообразовна, научно-истражувачка, издавачка и применувачка дејност,
- управувањето и користењето на имотот во согласност со намената за која е добиен,
- одлучувањето за формите на соработка со други организации,
- здружувањето и асоцирањето во соодветни организации и форуми во земјата и странство,
- остварувањето на меѓународна соработка, склучувањето договори и учеството во меѓународни организации и асоцијации и
- одлучувањето за други права утврдени со статутот, односно правилникот на единицата.

Неповредливост на универзитетскиот простор

Член 14

Просторот на универзитетите и на самостојните високообразовни установи е неповредлив. Полицијата и другите државни органи на безбедност не можат без согласност на ректорот, односно директорот или на лице овластено од нив, да влегуваат во овој простор, освен за спречување на извршување на кривично дело, на непосредно што претстои или започнато кривично дело, за задржување на неговиот сторител, како и во случај на природни и други непогоди (пожар, поплава и слично).

На универзитетот и на самостојните високообразовни установи се забранува политичко и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Мирно решавање на спорите

Член 15

Спорите што настануваат меѓу членовите на академската заедница, како и спорите меѓу високообразовните установи и на нивните единици се решаваат спогодбено, во заедничките органи, арбитражно и на друг начин на разбирање.

При решавањето на споровите од ставот 1 на овој член не може да се попречува редовното одвивање на дејноста определна со статутот .

Глава трета ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ И НИВНАТА ДЕЈНОСТ

Видови на високообразовни установи

Член 16

Високообразовни установи се универзитет и висока стручна школа.

Високообразовни установи во состав на универзитет се факултет, уметничка академија и висока стручна школа (во натамошниот текст: единици на универзитет).

Во состав на универзитет се и научни институти, како единици на универзитет.

Висока стручна школа може да се основа како самостојна висока стручна школа или во состав на универзитет.

Високообразовните установи можат да бидат јавни, приватно-јавни непрофитни установи и приватни (профитни или непрофитни) установи.

Универзитет

Член 17

Универзитетот е највисока автономна високообразовна, научна, односно уметничка установа која го обезбедува единството во вршењето и развојот на високото образование, науката, уметноста и стручноста и непосредно и преку своите единици од различни студиски подрачја, пренесува сознанија од повеќе научни, односно уметнички подрачја и дисциплини.

Во состав на универзитет може да има и придружни членки. Условите за пристапување и правата и обврските на придружните членки се уредуваат со статутот на универзитетот.

Дејност на универзитетот

Член 18

Во рамките на својата дејност универзитетот учествува во утврдувањето на Програмата за остварување и развој на високообразовната дејност во Република Македонија (во натамошниот текст: Програмата за високообразовна дејност).

Универзитетот ги интегрира функциите на своите единици (функционална интеграција) и со своите органи го обезбедува нивното усогласено дејствување, преку единствен: стратески развој, донесување

стандарди, нормативи и правила за организација и вршење на високообразовната и научно-истражувачката дејност; ЕКТС; применувачката, апликативната и високостручната дејност; усогласено дејствување во финансискиот сектор, инвестициите и развојните планови; профилирање на научните истражувања; критериуми за избор и напредување во наставни, наставно-научни, научни и соработничките звања; соработка со универзитетите во земјата и странство; политика за мобилност на студентите, наставниците, соработниците и административниот кадар; правила за рационално користење на човечките и материјалните ресурси; развој и организирање на студиите; систем за обезбедување и контрола на квалитетот; стандарди во наставата; информациски систем; библиотечен систем; издавачка дејност; издавање дипломи; организирање симпозиуми и семинари; трансферирање средства до единиците на универзитетот и универзитетските организации за културни и спортски активности; издавање обрасци и други документи за потребите на студентите; стручни, односно административно-технички служби; универзитетска документација; грижа за заштитата и унапредувањето на стандардот на студентите и вработените; програма за размена на научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица; осигурување на имотот на универзитетот и неговите единици и преку вршење на други дејности и работи определени со овој закон и статутот на универзитетот.

Факултет, уметничка академија и висока стручна школа

Член 19

Факултет е високообразовна установа која врши високообразовна, научно-истражувачка и применувачка високостручна дејност во студиско и научно-истражувачко подрачје, според студиска програма на една или повеќе сродни и меѓусебно поврзани наставно-научни, односно уметнички или стручни области од прв, втор и трет циклус на студии.

Уметничка академија како факултет е високообразовна установа која врши високообразовна и уметничка дејност и научно-истражувачка работа во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани наставни и уметнички области и се грижи за нивниот развој. Ако уметничка академија го носи називот “факултет” се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на факултет.

Уметничка академија како висока стручна школа врши стручни студии од подрачјето на една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани стручни уметнички области и се грижи за нивниот развој.

Висока стручна школа е високообразовна установа која врши високообразовна или уметничка дејност како додипломски стручни студии, специјалистички стручни студии и применувачка дејност од подрачјето на една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани струки (стручни области).

Високата стручна школа може, под условите утврдени со закон, да врши и научно-истражувачка, односно уметничка работа, ако тоа е утврдено во статутот на универзитетот како единица на универзитет, односно со нејзиниот основачки акт, ако е основана како самостојна високообразовна установа.

Дејност на единиците на универзитетот

Член 20

Единицата на универзитет во рамките на својата дејност:

- го планира остварувањето и развојот на дејностите за кои е основана во рамките на буџетските средства, самофинансирачките активности, донации и слично,
- врши високообразовна, научно-истражувачка, апликативна, односно уметничка дејност во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани научни и стручни дисциплини, во една или повеќе сродни уметнички области и се грижи за нивниот развој,
- остварува меѓународна соработка со сродни високообразовни и научни установи согласно со статутот на универзитетот,
- организира научни и уметнички собири, симпозиуми, семинари, советувања и други видови на собири,
- во рамките на единствениот библиотечно-информациски систем утврден од универзитетот, ја организира работата на библиотеката и организира библиотечно-информациска и документациона дејност,
- издава уверенија и други документи за завршени студии и други видови на образование, според условите утврдени во статутот на универзитетот,
- предлага и презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените,
- остварува различни студии за надоградување, продлабочување или проширување на знаењата и континуирано образование,
- разменува научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на универзитетот.

Факултетот може да врши и високообразовна дејност за стручни студии, кои согласно овој закон ги врши високата стручна школа, согласно со статутот на универзитетот.

Дејност на самостојната високообразовна установа

Член 21

Самостојна високообразовна установа може да врши високообразовна дејност од прв циклус на образование во траење од најмалку три години на студии како висока стручна школа или уметничка

академија, образование од втор циклус специјалистичко образование во траење од најмалку една, односно две години, од подрачјето за кое е акредитирана студиската програма.

На самостојната високообразовна установа од ставот 1 на овој член соодветно се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на универзитетот, односно на неговите единици.

Научен институт како вршител на високообразовна дејност

Член 22

Научен институт во состав на универзитет како негова единица може да врши високообразовна дејност за студии од втор и трет циклус во рамките на научната област за кој е основан, ако е акредитиран за вршење на овој вид студии и има решение за почеток со работа, на начин и според услови утврдени со статутот на универзитетот.

Научен институт кој не е во состав на универзитет може да врши високообразовна дејност за студии од втор и трет циклус во рамките на научната област за која е основан, ако ги исполнува условите за вршење на високообразовна дејност, ако е акредитиран за вршење на овој вид студии и ако има решение за почеток со работа.

Високообразовна установа на верска заедница

Член 23

Факултети или академии кои се основани од верските заедници можат да ги имаат правата и обврските на високообразовна установа определена со овој закон, ако ги исполнуваат условите од овој закон за основање на високообразовна установа и за вршење на високообразовна дејност (во натамошниот текст: високообразовна установа на верска заедница).

Високообразовна установа на верска заедница може да биде во состав на универзитет како придружна членка. Положбата на високообразовна установа на верска заедница во составот на универзитет се определува и уредува со договор склучен во писмена форма меѓу универзитетот и основачот на високообразовната установа на верска заедница.

Условите за пристапување на високообразовна установа на верска заедница кон универзитетот, како и нивните права и обврски, се уредуваат со статутот на универзитетот.

Странска високообразовна установа

Член 24

Странска високообразовна установа, на која и е признато правото да врши високообразовна дејност, односно е акредитирана за вршење на високообразовна дејност во земјата во која и е седиштето, врз основа на

одобрение од Владата на Република Македонија, по претходно мислење од Одборот за акредитација, може на некој од светските јазици да врши високообразовна дејност на територијата на Република Македонија.

Странска високообразовна установа може да врши високообразовна дејност според условите утврдени со овој закон и со меѓудржавен договор, склучен меѓу Република Македонија и земјата во која и е признато правото да врши високообразовна дејност. За вршење на високообразовна дејност на територијата на Република Македонија од страна на странска високообразовна установа, основачот треба да приложи и квалитетна финансиска гаранција.

Странската високообразовна установа која добила одобрение за вршење на високообразовната дејност согласно со ставовите 1 и 2 на овој член за вршење на високообразовна дејност во Република Македонија и акредитација за вршење на високообразовна дејност во земјата во која и е седиштето се запишува во Централниот регистар на Република Македонија како установа и во Регистарот на високообразовни установи во согласност со членот 36 од овој закон.

Глава четврта ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК НА ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ

Субјекти кои можат да основаат јавни високообразовни установи

Член 25

Јавна високообразовна установа како универзитет и како единица на универзитет или како самостојна високообразовна установа основа Собранието на Република Македонија со закон.

Субјекти кои можат да основаат приватно-јавна непрофитна и приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа

Член 26

Приватно-јавна непрофитна високообразовна установа може да основа непрофитна фондација основана од странско правно или физичко лице со јавни средства обезбедени од странски и домашни извори според услови утврдени со овој закон, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија.

Приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа може да основа домашно и странско правно и физичко лице, според условите утврдени со овој закон. Странско правно и физичко лице може да основа приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа, според условите утврдени со овој закон, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија.

Услови за основање на високообразовна установа

Член 27

Високообразовна установа може да се основа ако:

- е утврдено студиско и научно-истражувачко подрачје, односно уметничка дисциплина за кои високообразовната установа се основа, при што за определувањето на студиското подрачје, односно уметничката дисциплина се користи меѓународната класификација ИСЦЕД и националната квалификациона рамка, а при определување на научно-истражувачкото подрачје меѓународната Фраскатијева класификација,

- се обезбедени соодветни простории и опрема за остварување на високообразовна, научно-истражувачка и уметничка, односно стручна дејност,

- со финансиски план е обезбедено одржливо ниво на финансирање најмалку за еден циклус на студии,

- е обезбеден потребен број лица кои ги исполнуваат условите утврдени за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања, кои дале изјава дека ќе се пријават на конкурсот и дека ќе засноваат работен однос, ако на конкурс бидат избрани и

- се исполнети и другите услови кои се утврдени со нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност.

Условите од ставот 1 на овој член како нормативи и стандарди за основање на високообразовна установа и вршење на високообразовна дејност поблиску се утврдуваат со уредба за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност (во натамошниот текст: уредба за нормативи и стандарди), која на предлог на министерството надлежно за високото образование и по претходно мислење на Интеруниверзитетската конференција ја донесува Владата на Република Македонија.

Услови за основање на универзитет

Член 28

Универзитетот може да се основа ако согласно со условите утврдени во членот 27 од овој закон во својот состав има најмалку пет акредитирани единици од кои најмалку три се факултети.

За основање на универзитет треба да бидат исполнети условите за изведување на студиски програми најмалку на првиот и вториот циклус на високо образование, а за самостојна високообразовна установа најмалку за прв циклус на високо образование.

За исполнетоста на условите за изведување на студиски програми од трет циклус се одлучува по добивањето на решението за акредитација на универзитетот, решението за почеток со работа и завршувањето на најмалку една генерација студенти од прв и втор циклус на студии.

Посебни услови за основање на приватна

високообразовна установа

Член 29

Покрај условите утврдени во членовите 27 и 28 од овој закон за основање на приватна високообразовна, основачот треба да приложи квалитетна финансиска гаранција дека ќе биде во состојба да ги надомести средствата кои студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат студентите заради префрлувањето на студии на иста или слична високообразовна установа во земјата.

Почеток на постапката за основање

Член 30

Постапката за основање високообразовна установа започнува со изработка на проект за основање на високообразовна установа.

Проектот за основање јавна високообразовна установа го подготвува Владата на Република Македонија, односно органот кој таа ќе го овласти.

Проектот за основање приватна високообразовна установа го подготвува основачот.

Проект за основање високообразовна установа

Член 31

Проектот за основање на универзитет, единица на универзитет, односно самостојна високообразовна установа особено ги содржи: студиските подрачја со нивен опис како целина и студиските групи, оддели и насоки, просторните услови и опрема за остварување на високообразовната, научната, односно уметничката и стручната дејност во соодветната област, изворот на финансиските средства за вршење на високообразовна дејност, можноста за обезбедување на потребен број лица кои можат да бидат избрани во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања и план за начинот на кој ќе бидат исполнети другите услови кои се утврдени во уредбата за нормативи и стандарди.

Проектот за основање универзитет ги содржи податоците од ставот 1 на овој член за сите единици на универзитетот.

Кон проектот за основање на високообразовна установа се доставуваат прилози утврдени со правилникот од членот 72 став 1 на овој закон.

Проектот за основање на јавна високообразовна установа, односно приватна високообразовна установа со прилозите, Владата на Република Македонија, односно основачот го доставува до Одборот за акредитација.

По проектот за основање на јавна високообразовна установа, Одборот за акредитација дава мислење.

По проектот за основање на приватна високообразовна установа, Одборот за акредитација донесува решение за акредитација.

Решение за акредитација

Член 32

Решението за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа Одборот за акредитација го донесува за секоја единица на приватен универзитет одделно и за универзитетот како целина, односно за самостојната приватна високообразовна установа, најдоцна во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето за акредитација на проектот. Ако тоа го бараат околностите, Одборот за акредитација може да го продолжи рокот најмногу за уште 30 дена, за што го известува подносителот на проектот. Решението на Одборот за акредитација е конечно.

Против конечното решение за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа може да се поднесе тужба до Управниот суд.

Доколку во роковите од ставот 1 на овој член Одборот за акредитација не донесе решение, се смета дека проектот е прифатен.

Доколку во роковите од ставот 1 на овој член Одборот за акредитација не даде мислење согласно со членот 31 став 5 од овој закон, се смета дека проектот за основање на јавна високообразовна установа е прифатен.

Одредбите од овој закон што се однесуваат за акредитација на проектот за основање на високообразовна установа, соодветно се применуваат и на акредитација за вршење на високообразовна дејност од страна на научна установа.

Акт за основање

Член 33

Пред поднесување на предлогот за донесување на закон за основање на јавна високообразовна установа, подносителот на предлогот за донесување на закон, прибавува мислење од Одборот за акредитација по проектот за основање на јавна високообразовна установа.

По донесувањето на решението за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа, основачот донесува основачки акт, според текстот кој бил приложен кон проектот за основање на високообразовната установа.

Матична комисија

Член 34

По донесувањето на закон за основање на јавна високообразовна установа Владата на Република Македонија, на предлог од министерот надлежен за работите на високото образование, именува матична комисија.

По донесувањето на акт за основање на приватна високообразовна установа, основачот именува матична комисија.

Матичната комисија за основање на универзитет ја сочинуваат по три члена за секоја единица на универзитетот со наставно-научни и научни звања во научната област, односно уметничката област или струката за која се основа, од кои повеќе од половината се од редот на професорите.

Матичната комисија за основање на самостојна високообразовна установа ја сочинуваат пет члена со наставно-научни и научни звања во научната област, односно уметничката област или струката за која се основа.

Кога основач на приватна високообразовна установа е странско правно или физичко лице или кога високообразовната установа се основа со средства обезбедени од странски основачи или донатори, основачот, под условите утврдени во ставовите 3 и 4 на овој член, за членови на матична комисија може да именува и лица кои се странски државјани.

Матичната комисија ги врши подготвителните работи со кои се создаваат услови за почеток со работа на акредитираната високообразовна установа и во тие рамки врши:

- избор на наставници и соработници за првата и втората година на студии и на други потребни лица и
- други работи што и ги доверил основачот, што се од значење за почеток со работа на високообразовната установа.

Матичната комисија при изборот на наставниците не може да врши избор во повисоки наставно-научни звања на кандидатите.

Решение за почеток со работа

Член 35

По извршувањето на подготовките за почеток со работа на високообразовната установа, основачот, односно органот овластен од него, поднесува барање до министерството надлежно за работите на високото образование, за остварување увид за исполнетоста на условите за почеток со работа на високообразовната установа.

Ако се утврди дека за прва и втора студиска година се избрани и вработени, согласно со овој закон, најмалку половина од вкупниот број наставници и најмалку половина од вкупниот број соработници, одделно за секоја студиска програма, во согласност со стандардите за оптоварување на наставните обврски утврдени со уредбата за нормативи и стандарди и ако се исполнети и другите услови утврдени со овој закон и со решението за акредитација, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за почеток со работа на високообразовната установа кое е конечно.

Во договорот за работа склучен меѓу високообразовната установа и лицата од ставот 2 на овој член се утврдува дека тие ќе стапат на работа најдоцна два месеца пред почетокот на првата, односно втората учебна година.

Против конечното решение за почеток со работа од ставот 2 на овој член со кое се утврдува дека не се исполнети условите за почеток со работа на високообразовна установа, основачот може да поднесе тужба до Управниот суд.

Одредбите од овој член соодветно се применуваат и за остварување на студиски програми надвор од седиштето на високообразовната установа.

Регистар на високообразовните установи

Член 36

По правосилноста на решението за почеток со работа на високообразовната установа, основачот поднесува барање за запишување на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи што го води министерството надлежно за работите на високото образование.

Регистарот се води под условите утврдени со овој закон и правилник за регистрација на високообразовни установи, кој го донесува министерот надлежен за работите на високото образование.

Со правилникот од ставот 2 на овој член се уредува начинот на запишување, содржината, формата на збирката на обрасци за запишување, начинот на објавување на запишувањата, исправите и доказите што се приложуваат кон барањето, информатичкото водење на регистарот, поврзаноста со Централниот регистар на Република Македонија (во натамошниот текст: Централниот регистар) и други прашања од значење за уредно водење на регистарот.

Конституирање на органите

Член 37

По извршеното запишување на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи се конституира сенат и се избира ректор, односно се конституира наставно-научен совет или наставнички совет и се избира декан, односно директор.

Централен регистар на Република Македонија

Член 38

По конституирањето и изборот на органите на универзитетот и на неговите единици, односно на самостојната високообразовна установа, се врши запишување на универзитетот и на самостојната високообразовна

установа во Централниот регистар, со што се стекнува својство на правно лице.

По запишувањето во Централниот регистар на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа, високообразовната установа може да врши запишување на студенти во прва година на студии.

Статусни промени

Член 39

Универзитетите, единиците на универзитетот, односно самостојните високообразовни установи, можат да се спојат, поделат или припојат под услови и на начин утврдени со овој закон, статутот на универзитетот и со изменување и дополнување на основачкиот акт.

Предлогот за статусна промена од ставот 1 на овој член до основачот, дава министерството надлежно за работите на високото образование. Предлог за статусни промени до министерството надлежно за работите на високото образование може да даде и универзитетот.

При статусна промена од ставот 1 на овој член, студентот има право да ги заврши студиите според студиските програми според кои ги започнал студиите.

Статусните промени се запишуваат во Регистарот на високообразовни установи и во Централниот регистар.

Престанок на јавна високообразовна установа

Член 40

Кога Владата на Република Македонија ќе утврди дека престанала потребата од определена единица на јавен универзитет, односно јавна самостојна високообразовна установа, го известува за причините сенатот на универзитетот, односно органот на управување на самостојната високообразовна установа и му дава рок од најмалку 30 дена од денот на известувањето, да даде мислење по известувањето.

Доколку Владата на Република Македонија и по добиеното мислење оцени дека не постои потребата од натамошно вршење на високообразовната дејност од определена високообразовна установа, му поднесува на Собранието на Република Македонија предлог за донесување закон за престанок на единицата на јавен универзитет односно самостојната јавна високообразовна установа. Во предлогот за донесување закон се уредува начинот на кој студентите ќе можат да го продолжат студирањето.

По влегувањето во сила на законот од ставот 2 на овој член, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за бришење на установата од регистарот на високообразовните установи и за тоа поднесува барање за бришење на високообразовната установа од Централниот регистар.

Престанок на приватна високообразовна установа

Член 41

Кога органот на основачот ќе утврди дека престанала потребата за вршење на високообразовната дејност на определена приватна високообразовна установа, или не е во состојба да ја финансира нејзината основна дејност, го известува за причините органот на управување на високообразовната установа и другите соосновачи или содружници или акционерите кога основач е правно лице и им дава рок од најмалку 30 дена да одлучат дали високообразовната установа ќе продолжи да работи со обезбедување на сопствени извори на финансиски средства, односно дали финансирањето на високообразовната установа ќе го преземе еден од соосновачите, ако високообразовната установа ја основале два или повеќе основачи, или некој од содружниците или акционерите, ако основач на високообразовната установа е едно правно лице. Ако приватната високообразовна установа е единица на универзитет, за одлуката се известува и универзитетот.

Ако органот на управување, односно соосновач, содружник или акционер од ставот 1 на овој член го извести основачот дека не постојат услови за натамошно вршење на високообразовната дејност со сопствени извори на финансирање или со средства на еден од основачите, односно содружник или акционер, основачот донесува одлука за престанок на високообразовната установа. Во одлуката основачот е должен да го утврди начинот на кој студентите ќе го продолжат студирањето.

Ако средствата што основачот ги обезбедил за извршување на дадените гаранции не се доволни за остварување на правото на студентите да го продолжат школувањето, основачот за исполнување на дадените гаранции одговара неограничено со целиот свој имот.

По донесувањето на одлуката за престанок на високообразовната установа, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за бришење на установата од регистарот на високообразовните установи и поднесува барање за бришење на високообразовната установа од Централниот регистар.

Во случај на престанок на приватна високообразовна установа кога е исполнет условот од ставот 2 на овој член, или кога е одземена акредитацијата и е донесено решение за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност согласно со членот 44 ставови 4 и 5 од овој закон, министерот надлежен за работите на високото образование, на предлог на Одборот за акредитација, ќе донесе решение со кое ќе обезбеди завршување на студиите на високообразовната установа која е во ликвидација или префрлување на студентите на друга високообразовна установа во земјата која има исти или слични студиски програми. Со решението ќе се активира и финансиската гаранција која ја дал основачот за да можат да се надоместат средствата кои студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат студентите заради завршување на студиите.

Престанок на универзитет

Член 42

Универзитет престанува, ако:

- основачот утврдил дека престанала потребата од универзитет,
- престане да ги исполнува условите за основање на универзитет утврдени во членот 27 став 1 и членот 28 став 1 од овој закон,
- министерот надлежен за работите на високото образование донел решение за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност, врз основа на решението на Одборот за акредитација за одземање на акредитацијата од членот 44 став 4 на овој закон и
- изврши статусни промени.

Јавен универзитет престанува со закон, а приватен универзитет со одлука на основачот.

Со актот за престанок на универзитет се определува дали некои единици на универзитетот ќе продолжат со работа и ќе се припојат кон друг универзитет или ќе продолжат да работат како самостојни високообразовни установи.

Престанок со стечај

Член 43

Над јавна високообразовна установа не се спроведува стечај.

Приватна високообразовна установа може да престане со стечај согласно со Законот за стечај.

Финансиската гаранција што согласно со овој закон ја дава основачот на приватната високообразовна установа не влегува во стечајната маса и се користи исклучиво за намената за која е дадена согласно со овој закон.

Ако средствата од гаранцијата што согласно со овој закон ја дал основачот на приватната високообразовна установа и средствата од стечајната маса не се доволни за надомест за средствата што студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и на другите трошоци што ќе ги имаат студентите заради префрлувањето на студии на иста или слична високообразовна установа во земјата, основачот одговара неограничено со целиот свој имот согласно со Законот за стечај и Законот за установите.

Одземање на правото за вршење на високообразовна дејност

Член 44

Министерството надлежно за работите на високото образование, основачот, Одборот за акредитација и универзитет можат да покренат постапка за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност.

Постапката од ставот 1 на овој член се води пред Одборот за акредитација.

Ако Одборот за акредитација, врз основа на извештајот на Агенцијата за евалуација, утврди дека високообразовната установа престанала да ги исполнува условите утврдени во членот 27 став 1 алинеја 4 и членот 28 став 1 од овој закон за вршење на високообразовната дејност, со писмено укажување ќе ја задолжи високообразовната установа да ги отстрани недостатоците. Одборот за акредитација го известува и универзитетот ако високообразовната установа е негова единица .

Ако во рокот определен од Одборот за акредитација, кој не може да биде пократок од 60 дена и подолг од 120 дена од денот на добивањето на писменото укажување од ставот 3 на овој член, високообразовната установа не ги отстрани недостатоците на кои и е укажано, Одборот за акредитација донесува решение за одземање на дадената акредитација и го известува министерството надлежно за работите на високото образование.

Врз основа на решението за одземање на акредитацијата, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за одземање на правото за вршење високообразовна дејност, кое е конечно. По донесувањето на решението министерот надлежен за работите на високото образование ја брише високообразовната установа од регистарот на високообразовните установи и поднесува барање за нејзино бришење во Централниот регистар.

Против конечното решение на министерот надлежен за работите на високото образование од ставот 5 на овој член, може да се поднесе тужба до Управниот суд.

Високообразовната установа на која и е одземено правото за вршење на високообразовна дејност, продолжува со вршењето на високообразовната дејност до крајот на тековната студиска година.

Глава петта **ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТ И ФОРМИ НА** **СОРАБОТКА**

Внатрешна организација на универзитет и на неговите единици

Член 45

Внатрешната организација на универзитет се уредува со овој закон и со статутот на универзитетот.

Единицата на универзитетот за вршење на својата дејност може да организира институт, центар, завод, катедра, оддел и други внатрешни организациони единици, под услови утврдени со статутот на универзитетот.

Универзитетот, под условите утврдени со закон и со статутот, покрај единиците во негов состав, може да има и други внатрешни организациони единици со кои се поврзува праксата, знаењето, уметноста и високото образование и во чие работење може да учествуваат студентите (инженерски бироа, работилници, центри за правни и бизнис совети, центри

за социјална работа и друга помош на граѓаните, производни пробни центри, галерии, радио и ТВ станици и друго), технолошки паркови.

Универзитетот може под условите утврдени со закон и со статутот на универзитетот за вршење на својата дејност да организира универзитетски клинички центар, универзитетска поликлиника, универзитетски спортски центар, универзитетски ветеринарен клинички центар, аграрни универзитетски институти, центри за истражување и континуирано образование како доживотно учење и други форми од дејноста на единиците.

Универзитет кој во својот состав има единици од различни студиски подрачја може да ги организира единиците на универзитетот во универзитетски подрачја, оддели или други форми.

Заради вршење на својата дејност универзитетот може да склучува и спогодби или договори со универзитетски клиники и други установи кога е тоа потребно за вршење на високообразовната дејност или со други установи и трговски друштва чија дејност е од значење за вршење на дејноста на универзитетот и за вршење на врвна применувачка дејност.

Основање на друга организација

Член 46

Универзитет, односно самостојна високообразовна установа, може под услови утврдени со закон и со статут заради продажба на своите научни резултати, откритија или патенти, услуги од јавни овластувања, експертско знаење, уметнички творби и други остварувања во вршењето на применувачка работа, за вршење на издавачка дејност, за здравствена заштита на студентите, за сместување и исхрана, за културни потреби, спорт и рекреација на студентите и вработените во високообразовните установи и за други потреби, самостојно или со друг соосновач да основа трговско друштво или установа под условите утврдени со закон и статутот. Овие потреби универзитетот, односно самостојната високообразовна установа, можат на потрајна основа да ги остваруваат договорно со правни и физички лица.

Добивката на трговското друштво, односно приходот на установата припаѓа на универзитетот, единица на универзитетот и самостојна високообразовна установа и може да се користи за унапредување на дејноста на универзитетот и на единиците на универзитетот кои учествувале во нејзиното создавање, односно за дејноста на самостојната високообразовна установа.

Стручна и административна служба

Член 47

За вршење на стручните и административните работи на универзитет се формира стручна и административна служба.

Внатрешната организација на стручната и административната служба се уредува со статутот на универзитетот.

Форми на соработка на високообразовните установи

Ректорска конференција на јавни универзитети, односно на приватни универзитети

Член 48

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење и интерес за вршење на високообразовната дејност, јавните универзитети формираат Ректорска конференција на јавни универзитети, која ја сочинуваат ректорите на јавните универзитетите во Република Македонија.

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење и интерес за вршење на високообразовната дејност, приватните универзитети формираат Ректорска конференција на приватни универзитети, која ја сочинуваат ректорите на приватните универзитети во Република Македонија.

Ректорската конференција на јавните универзитети и Ректорската конференција на приватните универзитети поднесуваат предлог до Интеруниверзитетската конференција за членови во Одборот за акредитација и во Агенцијата за евалуација.

Ректорската конференција од ставовите 1 и 2 на овој член, донесува деловник со кој се уредува начинот на работа и одлучување.

Член 49

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење, универзитетите формираат Интеруниверзитетска конференција како јавно правно тело со права и обврски определени со овој закон и статутот на Интеруниверзитетската конференција.

Интеруниверзитетската конференција е составена од ректорите на универзитетите, претседателите на студентските парламенти на универзитетите, 20 члена од редот на наставно-научните работници избрани од сенатите на универзитетите, процентуално застапени според нивното учество во вкупниот број на редовни студенти првпат запишани во студиска година и еден член избран од редовите на директорите на самостојните високообразовни установи.

Во работата на Интеруниверзитетската конференција учествува министерот надлежен за работите на високото образование без право на одлучување.

Интеруниверзитетската конференција донесува деловник со кој се уредува начинот на работа и одлучување.

Заради остварување и на други интереси, универзитетите, односно самостојните високообразовни установи можат со спогодба да организираат и други облици на заедничка соработка и вршење на одделни работи.

Глава шеста ОРГАНИ И ТЕЛА НА ВИСОКООБРАЗОВНИТЕ УСТАНОВИ

Органи и тела на универзитетот

Член 50

Органи на универзитетот се универзитетски сенат, ректор и ректорска управа.

На универзитетот се формира универзитетски совет како тело на универзитетот.

Приватен универзитет наместо универзитетски совет, може да има орган на основачот, со права и обврски утврдени со актот за основање и статутот на универзитетот, во согласност со овој закон.

Универзитетски сенат

Член 51

Универзитетскиот сенат (во натамошниот текст: сенатот) е орган на управување и стручен орган кој го сочинуваат претставници од единиците на универзитетот, избрани непосредно и со тајно гласање од редот на професорите, односно научните советници и од студентите. Студентите сочинуваат најмалку 10% од членовите на сенатот. Во сенатот секоја единица на универзитетот има најмалку еден претставник. Ректорот е член на Сенатот по положба. Проректорите учествуваат во работата на сенатот, без право на глас.

Во сенатот определен број членови ги избираат и придружните членки на универзитетот кои учествуваат во работата и одлучувањето на сенатот за прашањата определени со статутот на универзитетот.

Бројот и начинот на избор и разрешување на членовите на сенатот, како и свикувањето и водењето на седниците на сенатот, се уредува со статутот на универзитетот.

Членовите на сенатот се избираат за време од четири години.

Надлежност на сенатот

Член 52

Сенатот:

- донесува статут на универзитетот и дава согласност на правилникот на единиците во неговиот состав,
- одлучува за наставната, научната, уметничката и високостручната (применувачка) дејност,
- ги усвојува студиските програми на факултетите, односно на високите стручни школи,

- ги утврдува научните, односно уметничките области, наставните подрачја и области како и наставните дисциплини за кои единиците во неговиот состав вршат високообразовна дејност,
- ги предлага до Советот за развој и финансирање на високото образование (во натамошниот текст: Советот) основите врз кои се врши кофинансирањето,
 - одлучува за основање внатрешни организациони единици, организации и трговски друштва,
 - дава мислење за спојување, поделба или присоединување на одделни единици на универзитетот во согласност со овој закон,
 - утврдува мислење за престанокот на потребата од постоење на определени единици на универзитетот и за нивното трансформирање,
 - донесува годишна и четиригодишна програма за развој и работа на универзитетот,
 - дава мислење и поднесува предлози на Програмата за високообразовна дејност и дава мислење по годишната програма за развој на единиците во неговиот состав,
 - дава мислење и поднесува предлози на националната програма за научно- истражувачката дејност на Република Македонија,
 - го усвојува годишниот извештај за работа на универзитетот,
 - усвојува годишен финансиски план на универзитетот,
 - донесува годишна финансиска пресметка и годишен завршен финансиски извештај на универзитетот,
 - донесува програма за инвестиции на универзитетот и единиците во неговиот состав,
 - ги избира редовните професори,
 - одлучува за доделувањето на титула почесен доктор на науки (доцтор хонорис цауса) и звањето почесен професор на универзитетот (професор хонорис цауса),
 - избира и разрешува ректор и проректори на универзитетот,
 - решава по приговор на разрешен декан, односно директор на единицата на универзитетот,
 - го потврдува изборот на декан, односно директор на единиците на универзитетот што го извршил ректорот,
 - дава мислење на Интеруниверзитетската конференција по нормативите и стандардите за вршење на високообразовната дејност,
 - донесува правилник за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања,
 - донесува правилници за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трите циклуси на студии,
 - донесува правилник за единствениот кредит систем и преминот од една на друга студиска програма, односно од една на друга единица на универзитетот,
 - донесува правилник за издавањето на дипломи, додаток на дипломи, стручниот, односно научниот назив и други документи за

завршени студии на високо образование и за условите и постапката за одземање на издадената диплома,

-донесува правилник за начинот на кој се вршат стручно-административните работи од заеднички интерес на единиците на универзитетот,

-донесува правилник за организирање на издавачката дејност,

-донесува програма за меѓународна соработка,

-ги утврдува работните обврски на вработените и утврдува принципи за уредување на работните односи на вработените што изведуваат високообразовна, научна и уметничка дејност,

- формира комисија за самоевалуација на универзитетот и ги избира нејзините членови,

- донесува деловник за работа на сенатот,

- презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените и

- врши други работи утврдени со овој закон и со статут на универзитетот.

Сенатот може да одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број членови на сенатот, а одлучува со мнозинство гласови од присутните членови.

За прашањата кои се однесуваат на статусните промени, изборот на органите на универзитетот и изборот на редовните професори, Сенатот може да одлучува доколку на седниците присуствуваат најмалку 2/3 од вкупниот број членови на сенатот, а одлучува со мнозинство од присутните членови.

На приватните високообразовни установи работите од ставот 1 алинеи 6,13,14 и 15 на овој член, се во надлежност на органот на основачот.

Ректор

Член 53

Ректорот е раководен орган.

Ректорот го претставува и застапува универзитетот во земјата и странство.

Ректорот се избира од редовните професори и од научните советници за време од четири години, со право уште на еден избор. Ректорот се избира на начин и под условите утврдени со статутот на универзитетот.

Ректорот ја врши својата должност професионално и своите права од работен однос ги остварува според договор склучен со сенатот. Со договорот се уредува и обемот на неговиот ангажман на наставник кај единицата од која е избран, кој не може да биде повеќе од 30% од работното време.

Универзитетот има еден или повеќе проректори кои се избираат од редот на лицата избрани во наставно-научни и научни звања од единиците на универзитетот. Проректорите се избираат на предлог на ректорот, на начин и по постапка утврдена со статутот на универзитетот.

Вршењето на должноста ректор и проректор е неспојливо со вршењето на друга државна функција или функција во политичка партија.

Ректорот не мора да биде од редот на вработените на универзитетот. Начинот на изборот и разрешување на ректорот поблиску се уредува со статутот на универзитетот.

Надлежност на ректорот

Член 54

Ректорот во рамките на раководењето со универзитетот:

- ја усогласува високообразовната, уметничката, научно-истражувачката и применувачката дејност и друга работа на универзитетот,
- ги свикува и претседава со седниците на сенатот,
- ги извршува одлуките и заклучоците на сенатот,
- дава иницијатива за свикување на сенатот,
- му поднесува на сенатот и на ректорската управа предлози и одлуки и други општи акти и заклучоци за прашања чие разгледување и решавање е во нивна надлежност,
- одлучува за финансиските и материјалните прашања кои не се во надлежност на сенатот на јавниот универзитет;
- промовира доктори на науки;
- доделува награди на универзитетот;
- избира и разрешува декан, односно директор на единица на универзитет,
- ја предлага внатрешната организација на универзитетот,
- ја води меѓународната соработка на универзитетот и иницира соработка со други универзитети во земјата и странство,
- дава овластување на проректорите за вршење на дел од своите права и обврски,
- управува со имотот на јавниот универзитет и се грижи за неговото одржување и
- врши други работи утврдени со закон, статутот и други општи акти на универзитетот.

Ректорот е должен најмалку еднаш во годината до сенатот, универзитетскиот совет и основачот, да поднесува извештај за својата работа и за работата на универзитетот.

Ако сенатот не го прифати извештајот од ставот 2 на овој член поведува постапка за разрешување на ректорот на универзитетот.

Одговорност на ректорот за законитоста и статутарноста

Член 55

Ректорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на универзитетот и на единиците во неговиот состав и има право и должност да запре од извршување, односно да укине акт на нивните органи, за кој смета дека не е во согласност со закон, статут, општ акт или одлука на универзитетот.

Единицата на универзитетот чиј акт е укинат, може да поднесе жалба до сенатот. Одлуката на сенатот е конечна.

Ако во определниот рок предвиден со статут на универзитетот единицата не предложи кандидати за декан, односно директор, ректорот назначува времен вршител на должност декан, односно вршител на должност директор, за време определено со статутот на универзитетот.

Во согласност со статутот на универзитетот ректорот може за непочитување на законот, статутот, општ акт или одлука на универзитетот да суспендира декан или директор на единица на универзитет и да постави времен вршител на должност декан.

Сенатот во рок од 30 дена од суспендирањето на деканот, одлучува за одлуката на ректорот од ставот 4 на овој член. Доколку сенатот ја потврди суспензијата дава предлог на ректорот за разрешување на деканот, односно директорот и во рок од три месеца ќе се спроведе постапка за избор на декан, односно директор.

Ректорска управа

Член 56

Ректорската управа ја сочинуваат ректорот, проректорите, деканите на факултетите, директорите на високите стручни школи, директорите на акредитираните научни установи и претставници на студентите.

Со ректорската управа раководи ректорот.

Организацијата и начинот на работата на ректорската управа, како и бројот на претставниците на студентите, поблиску се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Надлежност на ректорската управа

Член 57

Ректорската управа:

- ги подготвува и ги предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува сенатот,

- го утврдува и го објавува конкурсот за запишување на студиите од прв и втор циклус по претходна согласност од Владата на Република Македонија,

- дава мислење за студиските програми на факултетите, односно високите стручни школи,

- на предлог на ректорот избира и разрешува генерален секретар на универзитетот,

- донесува одлуки за тековната меѓународна соработка на универзитетот,
- го уредува издавањето на дипломи и други документи за завршени студии на високо образование,
- утврдува предлог за висината на кофинансирање и партиципација на студентите на јавните високообразовни установи,
- одлучува за издавачката дејност на универзитетот и
- врши и други работи определени со статутот на универзитетот.

Универзитетски совет

Член 58

Универзитетскиот совет има најмногу 11 члена. Од вкупниот број членови на универзитетскиот совет шест члена именува сенатот на универзитетот, од лицата кои не се членови на сенатот, од кои најмалку еден е студент; три члена именува основачот; еден член именува организацијата на работодавачите во Република Македонија и еден член именува единицата на локалната самоуправа. Во работата на универзитетскиот совет учествува и ректорот без право на глас.

Мандатот на членовите на универзитетскиот совет трае четири години, освен за членовите избрани од редот на студентите на кои мандатот им трае две години.

Универзитетскиот совет од редот на своите членови избира претседател.

За член на универзитетскиот совет не може да биде лице кое согласно со членот 43 од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа, како и лице вработено во управата на универзитетот, во министерството надлежно за работите на високото образование, односно за науката, лице именувано на функција во државен орган или единица на локалната самоуправа или избрано во орган на политичка партија.

Составот и начинот на избор на членовите на универзитетскиот совет поблиску се уредува со статутот на универзитетот.

Надлежност на универзитетскиот совет

Член 59

Универзитетскиот совет го надгледува извршувањето на дејноста на универзитетот, задачите на универзитетот во согласност со овој закон, законитоста на неговото работење, рационалната употреба на кадровските и материјалните ресурси и врши други работи утврдени со актот за основање и статутот на универзитетот.

Универзитетскиот совет не може да има надлежност со која се ограничува и повредува автономијата на универзитетот.

Универзитетскиот совет најмалку еднаш годишно доставува информација до министерството надлежно за работите на високото образование и до сенатот на универзитетот.

Надлежноста и начинот на одлучувањето на универзитетскиот совет поблиску се уредува со овој закон и со статутот на универзитетот.

Орган на основачот на приватна високообразовна установа

Член 60

Орган на управување на приватен универзитет, односно на самостојна приватна високообразовна установа е органот на основачот.

Бројот и составот на органот од ставот 1 на овој член го определува основачот со актот за основање на универзитетот и со статутот на универзитетот.

Органот на основачот не може да има права и обврски со кои се ограничува и повредува автономијата на високообразовната установа или се ограничуваат правата и обврските на органите на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа утврдени со овој закон.

Органи на факултетот и високата стручна школа

Член 61

Органи на факултетот, како единица на универзитет, се наставно-научен совет, декан и деканатска управа.

Органи на високата стручна школа, како единица на универзитет, се наставнички совет, директор и управа на високата стручна школа.

Приватните високообразовни установи можат соодветно да ги применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат за органите на факултетот, односно високата стручна школа според начинот на кој е организиран универзитетот.

Органите на приватната високообразовна установа не можат да имаат права и обврски со кои се ограничува и повредува автономијата на високообразовните установи утврдена со овој закон.

Наставно-научен, односно наставнички совет

Член 62

Стручен орган на факултетот е наставно-научниот совет, а на високата стручна школа е наставничкиот совет.

Наставно-научниот совет на факултетот од областа на уметноста или уметничка академија може да носи назив наставно-научен уметнички совет.

Наставно-научниот совет го сочинуваат редовните и вонредните професори и доцентите. Наставничкиот совет го сочинуваат професорите, вишите предавачи и предавачите.

На факултет, односно висока стручна школа на кој се избрани повеќе од 100 наставници, наставно-научниот совет го сочинуваат претставници избрани од организационите единици (катедри, институти, центри и слично), од страна на редовните и вонредните професори и доцентите. Изборот се врши сразмерно на наставниците избрани, односно распоредени во организационата единица на начинот и според условите определени во статутот на универзитетот и правилникот на единицата.

Лицата кои се во работен однос во здравствена установа а се избрани во наставно-научно, научно и наставно звање, односно во соработничко звање на високообразовна установа и вршат високообразовна дејност и на високообразовната установа, имаат статус на наставник, односно соработник.

Во наставно-научниот, односно наставничкиот совет свои претставници избираат соработниците и студентите.

Бројот на претставниците на соработниците и студентите и времето за кое се избираат се утврдува со статутот на универзитетот и правилникот на единицата на универзитетот, односно статутот на самостојната високообразовна установа.

Бројот на претставниците од редот на студентите не може да биде помал од 10% од вкупниот број членови на наставно-научниот совет.

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет може за одделни студиски програми или за други потреби да формира стручни тела утврдени со статутот.

Научните институти акредитирани за вршење на високообразовна дејност, според условите определени во статутот на универзитетот, основаат научен совет за студиите од втор и трет циклус, кој го сочинуваат лицата избрани во научни и соработнички звања кои учествуваат во изведувањето на наставата и претставници на студентите.

Надлежност на наставно-научниот и наставничкиот совет

Член 63

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет:

- донесува правилник на единицата,
- донесува четиригодишна програма за развој и годишна програма за работа,
- утврдува еден или повеќе кандидати за декан, односно директор и му ги доставува на ректорот на универзитетот,
- избира продекани, односно заменик директор,
- му предлага на сенатот студиски програми,
- донесува програма за научно-истражувачка, односно уметничка работа,

- врши избор во наставно-научни звања доцент и вонреден професор и во наставни и соработнички звања,
- предлага број на студенти кои се запишуваат во прва година на студии,
- и предлага на деканатската управа мерки за создавање и усовршување на наставно-научниот и уметничкиот подмладок и за работа со особено успешни и талентирани студенти,
- и предлага на деканатската управа мерки и одлучува за унапредување на наставната, научно-истражувачката и применувачката работа и за компјутерската мрежа,
- избира секретар на факултетот, односно високата стручна школа, во согласност со статутот на универзитетот,
- ги избира членовите на комисијата за самоevaluација и донесува упатство за evaluација на факултетот односно високата стручна школа,
- одлучува за библиотеката, за библиотечно-информацискиот систем и за остварувањето на библиотечно-информациската и документационата дејност, во согласност со статутот на универзитетот,
- одлучува за организирање на собири, симпозиуми, советувања и слично,
- одлучува за остварувањето на меѓународната соработка согласно статутот на универзитетот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот.

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет полноважно одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број негови членови, а одлуките ги донесува со мнозинство гласови од присутните членови.

При изборот во наставно-научни, научни и наставни звања не учествуваат асистентите, помладите асистенти и студентите.

За работите од ставот 1 алинеи 1, 3, 4, 5 и 7 на овој член советот може полноважно да одлучува доколку се присутни две третини од вкупниот број негови членови, а одлуката се смета за донесена ако за неа гласало мнозинството од присутните членови на советот.

Декан, односно директор и негова надлежност

Член 64

Деканот на факултетот, односно директорот на високата стручна школа е раководен орган.

Деканотот, односно директорот на високата стручна школа го претставува факултетот, односно високата стручна школа во земјата и странство во согласност со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа. Вршењето на должноста декан и продекан, односно директор на висока стручна школа е неспојливо со вршење на друга државна функција или функција во политичка партија.

Деканот, односно директорот во рамките на вршењето на својата раководна функција:

- ги извршува одлуките и заклучоците на сенатот и ректорот на универзитетот,
- ги извршува одлуките и заклучоците на наставно-научниот, односно наставничкиот совет,
- се грижи за усогласено вршење на високообразовната, уметничката, научно-истражувачката и применувачката дејност,
- ги свикува седниците на наставно-научниот, односно наставничкиот совет, го предлага дневниот ред и претседава со нив,
- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува деканатската управа,
- на наставно-научниот, односно наставничкиот совет му поднесува предлози на одлуки, и заклучоци за прашањата чие разгледување и решавање е во негова надлежност,
- распишува конкурс за избор на лица избрани во наставно-научни, наставно-уметнички, научни, наставни и соработнички звања, шест месеци пред истекот на времето за кое се избрани,
- ги промовира дипломираните студенти и доделува награди,
- управува со имотот на факултетот, односно високата стручна школа и се грижи за неговото одржување во рамките на овластувањата определени со правилникот на факултетот, односно високата стручна школа и статутот на јавниот универзитет и
- врши и други работи согласно со овој закон, статутот на универзитетот и правилникот на факултетот, односно високата стручна школа.

Деканот, односно директорот е должен најмалку еднаш во годината до наставно-научниот, односно наставничкиот совет и до ректорот на универзитетот да поднесува извештај за својата работа.

Деканот, односно директорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на факултетот, односно високата стручна школа и има право и должност да запре од извршување општ акт и одлука на овие органи за кој смета дека не е во согласност со закон, статутот на универзитетот и правилникот на факултетот, односно високата стручна школа и за тоа го известува ректорот кој донесува одлука по спорното прашање.

За вршење на дел од своите права и обврски деканот може да овластува одделни продекани, односно заменик на директорот.

Избор и разрешување на декан, односно директор

Член 65

Деканот, односно директорот се избира од редот на редовните и вонредните професори на единицата на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, а доколку нема редовни и вонредни професори и од редот на доцентите за време од четири години, со право на уште еден избор, под условите утврдени со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Факултетот, односно високата стручна школа може да има еден или повеќе продекани, односно заменик на директор, кои ги предлага деканот, односно директорот.

Ако наставно-научниот, односно наставничкиот совет не го прифати извештајот за работата на деканот, односно на директорот, се поведува постапка за негово разрешување.

Начинот на избор и разрешување на деканот и продеканите, односно на директорот и на заменикот на директорот, поблиску се уредуваат со правилникот на единицата, во согласност со статутот на универзитетот.

Деканатска управа, односно управа на висока стручна школа

Член 66

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа е орган на управување на единица на универзитет и може да има најмалку пет, а најмногу 11 члена.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа ја сочинуваат деканот, односно директорот, продеканите, односно заменикот на директорот и раководителите на внатрешните наставно-научни, односно на наставни организациони единици определени со правилникот на единицата и најмалку еден член избран од парламентот на студентите.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа ја свикнува и со седниците претседава деканот, односно директорот.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа во рамките на својата надлежност:

- се грижи за остварување на дејноста и развојот на факултетот, односно високата школа и за односите со пошироката општествена заедница и државните органи,

- донесува акти и го следи нивното извршување, освен актите кои согласно со овој закон се во надлежност на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет,

- го усвојува финансискиот план и донесува завршна сметка (финансискиот годишен извештај) во рамките на единствениот финансиски план на универзитетот и консолидираната завршна сметка на јавниот универзитет,

- му предлага на универзитетот, односно кога тоа е определено со овој закон, на основачот измена или проширување на дејноста во согласност со овој закон,

- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува наставно-научниот, односно наставничкиот совет и деканот, односно директорот и

- врши и други работи определени со правилникот на факултетот, односно на високата стручна школа.

На деканатската управа, односно управата на високата стручна школа не можат да и се доверат надлежности ниту може да одлучува за

прашања со кои се ограничува и повредува автономијата како единица на универзитетот.

Организацијата, начинот на работа на деканатската управа, односно управата на високата стручна школа, како и бројот и начинот на изборот на претставниците на студентите, поблиску се утврдуваат со правилникот на единицата.

Одбор за соработка и доверба со јавноста

Член 67

За да оствари соработка и доверба со јавноста, деловната заедница, професионалните комори и други институции и здруженија на граѓани од подрачјето во кое ја врши високообразовната дејност и научно-истражувачката работа, како и да оствари јавност и одговорност за вршењето на дејноста од јавен интерес, единица на универзитет може да формира факултетски одбор за соработка и доверба со јавноста, односно одбор на високата стручна школа за соработка и доверба со јавноста.

За член на одборот за соработка и доверба не може да биде лице кое согласно со членот 43 од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа. Составот и начинот на предлагање на неговите членови се определува со правилникот на факултетот, односно високата стручна школа.

По прашањата за кои одборот за соработка и доверба со јавноста расправа, се усвојуваат препораки.

Глава седма ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Систем на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование

Член 68

Системот на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование опфаќа:

- одобрување, потврдување и признавање на високообразовна установа и на студиски програми, за вршење на високообразовна дејност согласно со овој закон, што се остварува преку акредитација (во натамошниот текст: акредитација),

- процена на квалитетот на вршењето на високообразовната дејност, управувањето, финансирањето, академските и други активности и нејзините приоритети, што се остварува преку системот на евалуација (во натамошниот текст: евалуација) и

- други активности и механизми преку кои се развива и одржува квалитетот на високото образование утврдени со закон и актите на телата што го оценуваат квалитетот на високото образование.

Резултатите од евалуацијата на квалитетот на високото образование се содржани во извештаи кои и се достапни на јавноста.

Одбор за акредитација

Член 69

Акредитацијата ја врши Одборот за акредитација како самостојно тело.

Одборот за акредитација има печат кој содржи натпис: Република Македонија - Одбор за акредитација на високото образование - Скопје. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија.

Состав и избор на Одборот за акредитација

Член 70

Одборот за акредитација е составен од 15 члена од кои осум од редот на професорите избрани од Интеруниверзитетската конференција, соодветно на застапеноста на универзитетите според нивното учество во вкупниот број на прв пат запишани студенти во студиска година, еден член од Македонската академија на науките и уметностите и шест члена именувани од Владата на Република Македонија од кои најмалку половината се од редот на професорите.

Членови на Одборот за акредитација не можат да бидат лица избрани за ректор и проректор на универзитет, декан на факултет, односно директор на висока стручна школа и директор на научна установа која изведува високообразовна дејност.

Членовите на Одборот за акредитација се избираат за време од четири години. Едно лице не може да биде избрано повеќе од двапати едноподо друго.

Членовите на Одборот за акредитација се независни и самостојни во својата работа и не можат да бидат отповикани пред истекот на времето за кое се избрани, освен кога на член на Одборот за акредитација му престанал статусот на професор во работен однос по кој било основ, кога е именуван или избран на функција заради која не би можел да биде избран за член, кога Одборот за акредитација констатира дека членот подолго од шест месеца не е во состојба да ги врши обврските и кога постои конфликт на интерес утврден со закон.

Конститутивната седница на Одборот за акредитација ја свикува министерот надлежен за работите на високото образование.

Претседателот на Одборот за акредитација го именува Владата на Република Македонија, кој го претставува и застапува Одборот за акредитација.

Надлежност на Одборот за акредитација

Член 71

Одборот за акредитација е самостоен во својата работа и одлучува во рамките на својата надлежност врз основа на принципот на стручност и компетентност.

Одборот за акредитација во рамките на своите права и обврски:

- утврдува дали со проектот за основање на високообразовна установа и поднесената документација се исполнети условите за вршење на високообразовна дејност,

- одлучува за акредитација на научна установа која сака да врши високообразовна дејност на студии од втор и трет циклус на студии,

- утврдува дали високообразовната установа ги исполнува условите за организирање на студии за нови студиски програми и го утврдува капацитетот за студирање на високообразовната установа

- дава акредитација на студиски програми,

- врз основа на извештаите од Агенцијата за евалуација на високообразовните установи, ја следи исполнетоста на условите на високообразовните установи на кои им е дадена акредитација и одобрение за почеток со работа и врз основа на тоа може да ја одземе акредитацијата,

- најмногу на секои пет години, врз основа на извештаите на Агенцијата за евалуација, ја оценува состојбата во вршењето на дејноста на високообразовните установи, студиските програми и на академскиот кадар и врз таа основа ја продолжува или одзема акредитацијата,

- води евиденција за акредитираните високообразовни установи и за други акредитации,

- дава препораки потребни за подобрување на нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност и

- врши други работи утврдени со овој закон.

Одборот за акредитација го информира министерот надлежен за работите на високото образование и Агенцијата за евалуација за одобрените акредитации и за други прашања од своја надлежност.

Организација и работа на Одборот за акредитација

Член 72

Организацијата, работата, начинот на одлучување, методологијата, постапката за акредитација, критериумите и стандардите за акредитација, како и други прашања во врска со работата на Одборот за акредитација, поблиску се уредуваат со правилник.

Правилникот од ставот 1 на овој член го донесува Одборот за акредитација на кој согласност дава Владата.

Средства за работа на Одборот за акредитација се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија во посебна програма и од сопствени приходи.

Министерот надлежен за работите на високото образование со акт ги утврдува видот и висината на надоместоците за трошоците во постапката на акредитација.

Стручните и административните работи за потребите на Одборот за акредитација ги врши стручната служба на министерството надлежно за работите на високото образование.

Евалуација на високообразовните установи

Член 73

Евалуацијата се врши преку евалуациони методи како надворешна евалуација, како самоевалуација, како и преку системот на оценување на квалитетот на академскиот кадар.

Надворешната евалуација и збирното оценување на квалитетот на академскиот кадар на универзитетите и другите високообразовни установи во Република Македонија го врши Агенција за евалуација на високото образование во Република Македонија (во натамошниот текст: Агенцијата за евалуација).

Надворешната евалуација по правило ја вршат комисии составени од професори од меѓународно признати универзитети што ги формира Агенцијата за евалуација.

Агенцијата за евалуација надворешната евалуација ја врши под условите утврдени со упатство за начинот на обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи и на академскиот кадар во Република Македонија, кое на предлог на Ректорската конференција го донесува Агенцијата за евалуација.

При вршењето на надворешната евалуација заради обезбедување на воедначен квалитет на високото образование на единствениот европски простор за високо образование, се применуваат прифатените постапки и стандарди и водичот (насоките) кои се применуваат од Европската асоцијација за евалуација во високото образование (ЕНЉА) и од други институции, организации и асоцијации кои ги воспоставуваат и применуваат европските стандарди и упатства за евалуација за вршење на надворешна евалуација, како и услугите на признати меѓународни организации и асоцијации кои вршат обезбедување на квалитетот на високото образование.

Агенција за евалуација

Член 74

Агенцијата за евалуација е самостојно тело.

Агенцијата за евалуација има печат кој содржи натпис: Република Македонија - Агенција за евалуација - Скопје. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија.

Агенцијата за евалуација е составена од 11 члена од кои пет члена од редот на професорите избира Интеруниверзитетската конференција соодветно на застапеноста на универзитетите според нивното учество во вкупниот број на прв пат запишани студенти во студиска година, четири члена именува Владата на Република Македонија, еден член избира

најрепрезентативната организација на работодавачите и еден член интеруниверзитскиот парламент на студентите.

Членови на Агенцијата за евалуација не може да бидат лица избрани за ректор, проректор, декан на факултет, односно директор на висока стручна школа и директор на научна установа која изведува високообразовна дејност и членови на Одборот за акредитација.

Членовите на Агенцијата за евалуација се избираат за време од четири години. Едно лице не може да биде избрано повеќе од двапати едноподруго.

Членовите на Агенцијата за евалуација се независни и самостојни во својата работа и не можат да бидат отповикани пред истекот на времето за кое се избрани, освен кога на член на Агенцијата за евалуација му престанал статусот на професор во работен однос по кој било основ, кога е именуван или избран на функција заради која не би можел да биде избран за член, кога Агенцијата за евалуација ќе констатира дека членот подолго од шест месеца не е во состојба да ги врши обврските и кога постои конфликт на интерес утврден со закон.

Конститутивната седница на Агенцијата за евалуација ја свикува министерот надлежен за работите на високото образование.

Претседателот на Агенцијата за евалуација го именува Владата на Република Македонија кој ја претставува и застапува Агенцијата за евалуација.

Агенцијата за евалуација може да формира комисији, работни групи и други работни тела за спроведување на одредени активности од нејзината надлежност.

Надлежности на Агенцијата за евалуација

Член 75

Агенцијата за евалуација:

- врз основа на извештаите на комисиите за самоевалуација и за надворешна евалуација на високообразовната установа го следи и оценува квалитетот во вршењето на дејноста на високообразовните установи на кои им е дадена акредитација и одобрение за вршење на високообразовна дејност,

- најмногу на секои пет години го следи и оценува квалитетот на вршењето на високообразовната дејност, научно-истражувачката, уметничката и стручната работа, на академскиот кадар и на студиските програми на високообразовните установи и врз таа основа му предлага на Одборот за акредитација да ја продолжи или одземе акредитацијата и

- врши и други работи утврдени со овој закон и со упатството за начинот на обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи и на академскиот кадар во Република Македонија.

Агенцијата за евалуација објавува извештај за резултатите од надворешната евалуација кој го доставува до Владата, министерство

надлежно за работите на високото образование, Одборот за акредитација и до високообразовната установа над која е извршена евалуација.

Организација и работа на Агенцијата за евалуација

Член 76

Организацијата, работата и начинот на одлучување за прашањата од надлежност на Агенцијата за евалуација, поблиску се уредуваат со правилник кој го донесува Агенцијата за евалуација, на кој согласност дава министерот надлежен за работите на високото образование.

Средства за работа на Агенцијата за евалуација се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија во посебна ставка.

Стручните и административните работи за потребите на Агенцијата за евалуација ги врши стручната служба на министерството надлежно за работите на високото образование.

Самоевалуација

Член 77

Самоевалуација на универзитет, на единиците на универзитет, односно на самостојната високообразовна установа врши комисија за самоевалуација на универзитет, односно организациона единица за евалуација на универзитет, комисија за самоевалуација на единицата, односно на самостојната високообразовна установа, на начин и според услови определени со статут на универзитетот и статутот на самостојната високообразовна установа.

Членовите на комисиите од ставот 1 на овој член се избираат со тајно гласање од сенатот на универзитетот, односно од наставно-научниот совет, наставниот совет или научниот совет, од редот на наставниците со мандат од четири години и од претставниците на студентите за време од две години.

Комисиите од ставот 1 на овој член самоевалуацијата ја вршат според упатство за самоевалуација и обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи, кое го донесува сенатот на универзитетот, односно органот на самостојната високообразовна установа.

Самоевалуацијата се спроведува на интервали од најмногу три години. Во постапката за самоевалуација се зема предвид и оценката од страна на студентите.

Глава осма РАЗВОЈ, ФИНАНСИРАЊЕ И ИМОТ НА ВИСОКООБРАЗОВНИТЕ УСТАНОВИ

Програма за високообразовна дејност

Член 78

Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија донесува Програма за високообразовна дејност.

Програмата за високообразовна дејност се донесува за време од четири години.

Програмата за високообразовна дејност се остварува преку годишни програми што се донесуваат истовремено со годишната финансиска претсметка на универзитетот.

Содржина на програмата

Член 79

Со Програмата за високообразовна дејност се утврдуваат: целите, правците на развој, изворот и обемот на средствата потребни за финансирање на државните потреби и за остварување на развојот на дејноста на јавните високообразовни установи, насоките во кои ќе се развива мрежата на високообразовните установи, проекцијата на потребните профили, бројот на наставно-научниот и соработничкиот кадар, просторот и опремата и другите потреби за развој на високото образование, средствата потребни за поддржување на дејноста на приватните високообразовни установи, кога нивната дејност е во интерес на остварувањето на јавниот интерес.

Во рамките на средствата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат и средства за учество во финансирањето на студиски програми на приватните високообразовни установи за кои Владата на Република Македонија утврдила дека има интерес за задоволување на јавни потреби во остварувањето на високообразовната дејност што ја вршат приватните високообразовни установи.

Совет

Член 80

Заради остварување на работите за финансирањето определени со овој закон и остварување на Програмата за високообразовна дејност, во рамките на министерството надлежно за работите на високото образование, се формира Совет.

Советот е самостоен во својата работа и одлучува во рамките на својата надлежност врз основа на принципот на стручност и компетентност.

Средства за финансирање на високото образование

Член 81

Средствата за финансирање на јавните универзитети и на студиите од јавен интерес се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и

од други извори определени со закон, според Програмата за високообразовна дејност.

Советот за секоја буџетска година, најдоцна до 15 мај за наредната буџетска година на министерот надлежен за работите на високото образование, согласно со Програмата за високообразовна дејност му го предлага вкупниот износ на средства од Буџетот на Република Македонија за финансирање на универзитетите и самостојните високообразовни установи.

Врз основа на Програмата за високообразовна дејност се утврдуваат мерила и критериуми за финансирање на студиските програми кои со Програмата се утврдени дека се од јавен интерес (во натамошниот текст: студиски програми од јавен интерес).

Појдовна основа за финансирање на високообразовните установи се годишните финансиски планови на високообразовните установи.

Состав на Советот

Член 82

Советот е составен од 15 члена од редот на наставно-научните, уметничките и научните работници од јавните универзитети, претставник од организацијата на работодавците во Република Македонија, претставник од нестопанството и од студентите.

Претседател и пет члена на Советот, на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование, именува и разрешува Владата на Република Македонија и шест члена од редот на наставно-научните, уметничките и научните работници избира Ректорската конференција на јавните универзитети соодветно на застапеноста на универзитетите според нивното учество во вкупниот број на прв пат запишани студенти. По еден претставник избираат организацијата на работодавачите на Република Македонија, нестопанството и студентите.

Членовите на Советот се именуваат за време од четири години. Мандатот на членот на Советот избран од студентите трае две години.

Надлежност на Советот

Член 83

Советот во рамките на своите надлежности:

- дава мислење на Програмата за високообразовна дејност,
- дава мислење за распределба на средствата за вршење на дејноста на високообразовните установи,
- предлага уредба за мерила и критериуми за финансирање на дејноста на високообразовните установи која на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование ја донесува Владата на Република Македонија,

- дава мислење за распределбата на средствата за инвестиции, за одржување на постојната опрема и набавка на нова, за одобрување на средства за набавка на стручна литература и за обезбедување на амортизацијата и осигурувањето,

- предлага мерила и критериуми за стимулирање на талентирани студенти и за стипендирање на студенти кои постигнуваат надпросечни резултати во студиите,

- дава мислење за финансирање на студиски програми на јавните високообразовни установи кои потоа се доставуваат до Одборот за акредитација,

- го определува најмалиот износ на средства по запишан и дипломиран студент од соодветна студиска програма (буџетска цена на чинење) за финансирање на студиските програми кои се од јавен интерес, врз основа на различните цени по студент за студиските области определени со уредбата од ставот 1 алинеја 3 на овој член, бројот на студентите на континуираните студии, резултатите од институционалната евалуација и евалуацијата на студиските програми,

- на предлог на јавните универзитети донесува мерила и критериуми за кофинансирање на студиите на јавните високообразовни установи и за партиципациите и другите давачки на студентите на високообразовните установи,

- дава предлог за висината на кофинансирање и партиципација,

- донесува деловник за својата организација и работа и

- врши и други работи определени со закон.

Советот дава предлог и за учество со средства од Буџетот на Република Македонија во финансирањето на приватните високообразовни установи, доколку Република Македонија има интерес за задоволување на одредени потреби преку нивните образовни програми.

Советот за својата работа, секои три месеца го известува, а секоја година поднесува извештај за својата работа до министерот надлежен за работите на високото образование.

На актите што ги донесува Советот согласност дава министерот надлежен за работите на високото образование.

Начин на вршење на работите на Советот

Член 84

Стручните и административно-техничките работи на Советот ги врши министерството надлежно за работите на високото образование.

Финансирање со средства од странски физички и правни лица

Член 85

Високообразовните установи можат да стекнуваат средства од домашни и странски правни и физички лица.

На средствата од ставот 1 на овој член домашните и странските правни и физички лица можат да имаат даночни и царински погодности утврдени со закон.

Други приходи на високообразовните установи

Член 86

Високообразовните установи можат да стекнуваат средства и од:

- вршење на образовни услуги на правни и физички домашни и странски лица,
- продавање на научни и стручни услуги и производи на правни и физички домашни и странски лица,
- камати,
- приходи по основа на авторски права во сопственост на високообразовна установа и
- легати, подароци, завештанија, прилози и други извори.

Со средствата стекнати од легати, подароци, завештанија и прилози, високообразовната установа располага според намената на давателот.

Кофинансирање и партиципации на студиите

Член 87

Јавен универзитет, на предлог на единица на универзитет може да воведо партиципација на трошоците на студирање за бројот на студентите чие финансирање се врши во рамките на бројот на студентите чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија според мерилата и критериумите за финансирање од членот 83 став 1 алинеја 3 на овој закон и утврдениот износ на средства за партиципација, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

Студентите ја плаќаат партиципацијата во еднакви рати пред почетокот на секој семестар.

Високообразовната установа нема да наплатува партиципација за:

- деца без родители,
- лица од прв и втор степен на инвалидност,
- воени инвалиди и
- лица растени во домови за напуштени деца.

Средствата за партиципација на овие лица ќе се покриваат од Буџетот на Република Македонија.

Јавен универзитет, во рамките на бројот на студентите определен со конкурсот може да воведо кофинансирање на трошоците за студирање за студентите чие образование не се финансира од Буџетот на Република Македонија, по претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Студентот кој не ги исполни условите утврдени со правилата на студирање, утврдени во статутот на јавен универзитет, ги сноси трошоците на школување чие финансирање не се врши од Буџетот на Република Македонија за време и на начин утврден во статутот на универзитетот.

Недвижен имот и други средства на јавните високообразовни установи

Член 88

Недвижниот имот и другите ствари на јавните универзитети и на јавните самостојни високообразовни установи и стварите стекнати од легати, наменски прилози, подароци и завештанија, се имот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Јавните универзитети, односно јавните самостојни високообразовни установи располагаат и управуваат со имотот и ги користат стварите, паричните средства, правата од интелектуална сопственост и другите материјални права заради вршење на високообразовна и научна дејност, под услови определени со овој закон и со статутот на универзитетот.

Јавниот универзитет и јавната самостојна високообразовна установа можат да го отуѓуваат недвижниот имот по претходно добиено позитивно мислење од Владата на Република Македонија.

Средствата добиени од продажба на имотот од ставот 3 на овој член се употребуваат за инвестиции, инвестициско одржување и опрема по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Недвижен имот и други средства на приватните високообразовни установи

Член 89

Недвижниот имот и другите средства на приватен универзитет и на единиците во неговиот состав или на приватна самостојна високообразовна установа се во сопственост на основачот.

Недвижниот имот и другите средства од ставот 1 на овој член се даваат на користење и располагање на приватните високообразовни установи.

Приватните високообразовни установи самостојно управуваат со имотот и ги користат предметите, паричните средства и другите материјални права заради вршење на високообразовна дејност.

Наменско користење на завештанијата, средствата на фондациите или другите наменски фондови

Член 90

Недвижностите и другите средства дадени како завештанија, средствата на фондациите или другите наменски фондови

високообразовната установа ги користи исклучително според намената што ја определил донаторот, во согласност со закон.

Недвижностите и другиот имот кој високообразовната установа ги стекнала врз основа на завештанија и подароци, се сопственост на високообразовната установа која го стекнала имотот.

Имот на високообразовна установа што престанала со работа

Член 91

Кога единица на универзитет ќе престане со работа, имотот, средствата и приходите што остануваат по исполнувањето на обврските, му припаѓаат на универзитетот во чиј состав е единицата на универзитетот.

Кога универзитет, односно самостојна високообразовна установа ќе престане со работа, имотот, средствата и приходите што остануваат по исполнувањето на обврските, му припаѓаат на основачот.

Глава деветта ВИСОКООБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ Академски и стручни студии

Член 92

Високото образование се остварува преку реализација на академски и стручни студии.

Академските студии ги оспособуваат студентите за вршење на дејности во науката и високото образование, во деловниот свет, во јавниот сектор и општеството во целост преку оспособување за развој и примена на научните и стручните достигнуања.

Стручните студии им даваат на студентите знаења и вештини кои им овозможуваат вршење на стручни занимања и ги оспособуваат за непосредно вклучување во работниот процес.

Академските и стручните студии се усогласуваат со студиите во европскиот образовен и истражувачки простор.

Циклуси на високото образование

Член 93

Студиските програми за стекнување на образование се распоредуваат во три циклуси на високото образование:

- прв циклус на универзитетски студии,
- втор циклус на универзитетски студии и
- трет циклус, докторски студии.

Секој циклус на универзитетските студии завршува со стекнување на одреден назив.

Одредени студиски програми можат да се реализираат интегрирано низ првиот и вториот циклус.

Секој циклус на студии мора да биде во согласност со европскиот кредит трансфер систем на пренос и акумулација на кредити (во натамошниот текст: ЕКТС), според кој за една година на студии по правило се стекнуваат 60 ЕКТС кредити.

Прв циклус на универзитетски студии

Член 94

Првиот циклус на универзитетските студии, по правило трае од три до четири години и со неговото завршување стекнуваат од 180 до 240 ЕКТС кредити. Овие студии ги оспособуваат студентите за влез во вториот циклус на универзитетски студии и им се дава можност за вработување на одредени стручни работни места.

Лицето кое ги завршило студиите од ставот 1 на овој член се стекнува со диплома со додавка на соодветната струка, ако со закон поинаку не е уредено.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, академскиот назив по завршување на првиот циклус на студии е баццалауреус, односно баццалауреа.

Втор циклус на универзитетски студии

Член 95

Академските универзитетски студии од вториот циклус траат една до две години и со нивното завршување стекнуваат од 60 до 120 ЕКТС кредити. Овие студии можат да траат и подолго доколку тоа е во согласност со меѓународно прифатените стандарди за даден профил.

Вкупниот број на кредити кои се стекнуваат на првиот и вториот циклус на универзитетските студии изнесува 300 ЕКТС кредити.

Лицето кое ги завршило студиите од ставот 1 на овој член со вкупно 300 ЕКТС кредити се стекнува со научен назив - магистер, или со друг назив на студиите од членот 106 на овој закон.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, научниот назив по завршување на вториот циклус на студии е мастер.

Трет циклус на универзитетски студии - докторски студии

Член 96

Докторските студии траат, по правило, три години и носат 180 ЕКТС кредити. Со јавната одбрана на докторскиот труд стекнува научен назив доктор на науки (др.сц) односно доктор по уметности (др.арт).

Докторските студии можат да се запишат по завршувањето на вториот циклус на академски студии.

Универзитетот може да организира студии од трет циклус во траење

помалку од три години, со кои се стекнува звањето специјалист по одредено подрачје (спец.). Називот специјалист т.е. неговата кратенка се додава на академскиот назив стекнат од вториот циклус на универзитетски студии.

Универзитетот може да утврди дека со завршувањето на специјалистички студии се стекнува поинакво звање од звањето пропишано во ставот 3 на овој член, во случај кога за одредено стручно подрачје со посебен закон е пропишано специјалистичко усовршување.

Универзитетот со општ акт го уредува стекнувањето на ЕКТС кредити на докторските студии и ги пропишува ЕКТС кредити потребни за пријава на докторски труд.

Стручни студии

Член 97

Стручните студии се спроведуваат на универзитети и високи стручни школи.

Стручните студии траат три години и со нивно завршување се стекнуваат 180 ЕКТС кредити.

По исклучок, стручните студии можат да траат четири години доколку тоа е во согласност со меѓународно прифатените стандарди и со тие студии стекнуваат 240 ЕКТС кредити.

Во рамките на првиот циклус на стручни студии можат да се реализираат и кратки стручни студиски програми со 60 до 120 ЕКТС кредити.

Со завршување на стручните студии од 60 до 120 ЕКТС кредити се стекнува соодветен стручен назив, во согласност со закон.

Со завршување на стручните студии со 180 ЕКТС кредити се стекнува диплома со додавка на соодветната струка, ако со закон поинаку не е уредено.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, стручниот назив по завршување на првиот циклус на стручни студии е баццалауреус, односно баццалауреа, со додавка на струката, ако со закон поинаку не е уредено.

Универзитетите и високите стручни школи можат да организираат специјалистички стручни студии од втор циклус за лица кои завршиле прв циклус на стручни, односно академски студии. Таквите студии траат една до две години и со нивно завршување се стекнува звање - специјалист од одредена струка (спец.) кое се користи покрај стручниот назив стекнат на стручните студии или академските студии од прв циклус.

Стручен и научен назив

Член 98

Стручните и научните називи се определуваат согласно со закон, статутот на универзитетот и правилникот на единицата на универзитетот, односно статутот на самостојната високообразовна установа.

Содржина на студиските програми

Член 99

Студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии се оформуваат според нормативи, стандарди и методологија кои се прифатени на единствениот европски простор за високо образование така што овозможуваат споредливост со програмите на високообразовните установи во тој простор.

Профилот, целите и појдовните основи за формирање на студиските програми поблиску се определуваат со уредба за националната рамка на високообразовните квалификации кој на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование ја донесува Владата на Република Македонија.

Студиските програми треба да содржат задолжителни и изборни наставни предмети. Задолжителните наставни предмети треба да бидат од соодветната област на единицата на универзитетот, односно на внатрешната организациона единица (институт, катедра, оддел), при што нивното учество не може да надминува 50% од бројот на предметите на студиската програма. Остатокот од студиската програма ги сочинуваат изборните наставни предмети коишто студентите самостојно ги избираат од редот на сите наставни предмети застапени на единицата на универзитетот.

Задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус поблиску ги одредува Одборот за акредитација со посебен акт.

Студиските програми можат да имаат и други компоненти определени со статутот на универзитетот, односно со правилникот на единицата во согласност со статутот на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Образовна програма која е насловена како студиска програма која не е акредитирана според овој закон не се смета за студиска програма од кој било од циклусите на образование, ниту со нејзиното завршување може да се стекне кој било стручен или научен назив определен со овој закон.

Програми за стручно и професионално усовршување

Член 100

Универзитетите и високите стручни школи можат да организираат различни програми на стручно, односно професионално усовршување имајќи го предвид концептот за доживотно учење. Таквите програми се организираат заради усовршување, дополнување, продлабочување и осовременување на знаењето и не се сметаат за студии во смисла на овој закон. По завршување на програмите за стручно, односно професионално усовршување се стекнува потврда, односно сертификат кој го издава универзитетот односно високата стручна школа.

Учесниците во формите за стручно, односно професионално усовршување немаат статус на студенти.

Формите за стручно, односно професионално усовршување и другите услови за нивното организирање, како и правата и обврските на лицата кои ги посетувале се уредуваат со општ акт на универзитетите и нивните единици, согласно со статутот на универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа.

Покрај програмите за стручно, односно професионално усовршување универзитетот и неговите единици, односно високата стручна школа можат да организираат и различни облици на неформално учење како курсеви, летни и зимски универзитети, школи, работилници и слично, ако тоа не влијае на изведувањето на студиските програми за стекнување на високо образование.

Стручно образование пократко од три години

Член 101

За стекнување на стручни знаења и обука високообразовните установи можат да организираат стручно образование со траење и пократко од три години.

За стекнатите стручни знаења и обука од ставот 1 на овој член се издава сертификат или друга исправа утврдена во статутот на универзитетот, односно со правилникот на единицата на универзитетот, односно со статутот на самостојната висока стручна школа.

На лицето кое стеканало сертификат или друга исправа за стручно знаење, според програма која е дел од акредитирана студиска програма од прв циклус на високообразовни стручни студии може стекнатото стручно знаење и обука изразено во кредити да му се признае како дел од високообразовна студиска програма. Стекнатите кредити се забележуваат во сертификатот или другата исправа од ставот 2 на овој член.

Лицето кое се стекнало со стручно знаење и со кредити согласно со ставот 3 на овој член и има знаење стекнато од други форми на учење кое ќе биде соодветно евалуирано од високообразовната установа може да ги продолжи студиите според студиската програма соодветна на стекнатите кредити и евалуираното знаење, според условите утврдени со статутот на универзитетот и правилникот на единицата, односно статутот на самостојната висока стручна школа.

Студиска програма за заедничка диплома

Член 102

Студиска програма за стекнување на заедничка диплома е студиска програма која универзитетот, односно неговата единица, односно самостојната висока стручна школа ја прифаќа и изведува заедно со еден или повеќе универзитети, односно самостојни високи стручни школи од Република Македонија или од странство акредитирани во земјата во која и е седиштето.

За студиски програми за стекнување на заедничка диплома универзитетот или негова единица, односно самостојната високообразовна установа покрај одредбите од овој закон за акредитација на студиска програма, мораат да ги земат предвид и мерките за формирање и прифаќање на студиската програма за стекнување на заедничка диплома, кои ги определува при акредитацијата Одборот за акредитација.

Заедничката диплома е јавен документ. Содржината и обликот на заедничката диплома како и прилозите кон дипломата ги определуваат универзитетот, односно самостојната висока стручна школа.

Јазици на кои се изведува наставата

Член 103

Наставата на високообразовните установи се изведува на македонски јазик.

Припадниците на заедниците заради изразување, негување и развивање на својот идентитет и другите особености, имаат право наставата на јавните високообразовни установи, по соодветни студиски програми и содржини, да ја изведуваат на јазикот на заедницата, различен од македонскиот јазик, во согласност со овој закон и статутот на високообразовната установа. Финансирање од страна на државата ќе се обезбеди за високото образование и на јазикот на којшто зборуваат најмалку 20% од населението во Република Македонија.

Наставата на јавните педагошки високообразовни установи за образование на воспитувачи за предучилишно воспитание и наставници за основно образование како и по дидактичко-методичките предмети за наставници за средно образование, може да се одвива и на јазиците на припадниците на другите заединици кои не се мнозинство во Република Македонија.

Наставата на високообразовните установи може да се изведува на еден од светските јазици, за одделни студиски програми за странски јазици или за дел од студиска програма, за делови на студиски програми во кој учествуваат наставници - гости од странство и за студиски програми за кои наставата се изведува на македонски јазик или на јазикот на заедницата различен од македонскиот јазик. Високообразовните установи можат да понудат наставата за целосна студиска програма да се изведува паралелно на македонски јазик и на еден од светските јазици.

Наставата на приватните високообразовни установи може да се изведува и на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија или на светските јазици.

Кога наставата се изведува на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија или на светските јазици, македонскиот јазик се изучува како посебен наставен предмет и наставата се изведува на македонски јазик најмалку за уште два наставни предмети.

Кога наставата се изведува на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија, согласно со ставовите 2, 3 и 4 на овој член, македонскиот јазик се изучува како посебен наставен предмет и наставата се изведува на македонски јазик и најмалку на уште два наставни предмети од студиската програма.

Наставните предмети се утврдуваат со статут на високообразовната установа со фонд на часови утврден со уредбата за нормативите и стандардите.

Орган што ги донесува студиските програми

Член 104

Студиските програми од прв, втор и трет циклус и студиските програми за усовршување ги усвојува сенатот на универзитетот на предлог на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет на единица на универзитетот, односно наставничкиот совет на самостојната висока стручна школа.

На студиските програми од прв, втор и трет циклус акредитација врши Одборот за акредитација, а решение за почеток со работа дава министерството надлежно за работите на високото образование.

На студиските програми од прв, втор и трет циклус, кои се финансираат од Буџетот на Република Македонија согласно дава Владата на Република Македонија по претходно мислење на Советот.

На студиските програми од прв, втор и трет циклус на приватните високообразовни установи, согласно, како и решение за почеток со работа дава министерството надлежно за работите на високото образование, по претходна акредитација од Одборот за акредитација.

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа студиските програми јавно ги објавува најдоцна до објавувањето на конкурсот за упис на студенти.

Задолжителните компоненти на студиските програми се менуваат по истата постапка по која и се прифаќаат.

Јавните високообразовни установи можат да остваруваат акредитирани студиски програми кои не се финансираат од Буџетот на Република Македонија.

Вреднување на студиски програми со кредити по ЕКТС

Член 105

Студиските програми се вреднуваат со кредити по ЕКТС. Секоја година на студиската програма содржи 60 кредити.

Студиските програми од прв циклус кои содржат од 180 до 240 кредити и траат три до четири години според видот на програмата се вреднуваат како стручни или како академски студиски програми.

Студиските програми на втор циклус кои содржат 60 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на додипломски

академски студии и траат една година се вреднуваат како специјалистички студии.

Студиските програми од втор циклус кои содржат 120 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, односно кои содржат 60 кредити и заедно со 240 кредити стекнати на првиот степен на академски студии и траат една година, се вреднуваат како магистерски студии.

Студиските програми од втор циклус кои се организираат како континуирани (единствени) студии и содржат 60 плус 60 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, можат да се вреднуваат по завршувањето на првата година како специјалистички студии, а по завршувањето на втората година како магистерски студии.

Студиските програми од трет циклус кои можат да содржат 180 кредити или да бидат вреднувани соодветно на карактерот на студиите од трет степен и заедно со 300 кредити стекнати на вториот циклус на магистерски студии и траат три години се вреднуваат како докторски студии.

Студиските програми за усовршување, после завршувањето на првиот или втор циклус на студии содржат најмалку 10, а најмногу 60 кредити.

Студиски програми за регулирани професии

Член 106

По исклучок од одредбите на овој закон, бројот на кредитите и времетраењето на циклусите на студиите, називите на профилите или звањата кои се стекнуваат на секој циклус на студии кои се поврзани со вршење на регулирани професии на кои се однесуваат прописите на Европската унија, ќе се уредат со општите акти на универзитетот и на единицата, односно на самостојната високообразовна установа.

Специјализацијата од областа на медицината, стоматологијата и фармацијата се уредуваат со посебен закон.

Пренесување на кредити

Член 107

Кредитите можат да се пренесуваат од една на друга иста, слична или различна студиска програма во рамките на еден универзитет, односно од еден на друг универзитет, односно од една на друга самостојна високообразовна установа, односно на универзитет.

Критериумите и условите за пренесување на кредитите и условите за преминување меѓу студиските програми поблиску се уредуваат со општ акт на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, односно со договорот склучен меѓу високообразовните установи.

Услови и начин на запишување на студии

Член 108

На прв циклус универзитетски и стручни студии може да се запише лице кое положило државна матура или меѓународна матура.

Ако на конкурсот за запишување студенти на прв циклус универзитетски и стручни студии во првиот уписан рок не се јави доволен број кандидати кои ги исполнуваат условите од ставот 1 на овој член, право на упис на прв циклус студии можат да имаат и лицата кои положиле училишна матура во гимназиско образование или завршен испит по завршено соодветно стручно средно образование со четиригодишно траење.

На прв циклус универзитетски студии од областа на уметностите може да се запише лице кое положило државна матура, меѓународна матура или училишна матура во уметничко образование.

Запишувањето на студии се врши врз основа на јавен конкурс кој го објавува универзитетот, односно самостојната високообразовна установа кој ги реализира студиите најмалку пет месеца пред започнувањето на наставата. Конкурсот за упис содржи: име на високообразовната установа и негова адреса, назив на студиската програма, место на изведување на студиската програма, времетраење на студиите, услови за упис, предвиден број на слободни места за запишување, постапки и рокови за пријавување и за изведување на уписот.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа ја утврдува постапката за селекција на кандидатите за упис на начин кој гарантира рамноправност на сите кандидати без оглед на раса, боја на кожа, пол, јазик, вера, политичко или друго уверување, етничко, национално или социјално потекло, имот, раѓање, општествена положба, инвалидност, сексуална ориентација и возраст.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа ги утврдува критериумите врз основа на кои се врши селекцијата и изборот на кандидатите за упис.

За јавна високообразовна установа конкурсот го објавува универзитетот на начин определен со статут и по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

За приватна високообразовна установа конкурсот го објавува високообразовната установа на начинот утврден со нејзиниот статут.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа одлучува кои наставни програми за средно образование се соодветни за упис на одделни академски или стручни студии.

По исклучок, под услови кои ги утврдува високообразовната установа на студии можат да се запишат и лица без претходно завршено соодветно образование, ако станува збор за исклучително надарени лица за кои може да се очекува дека и без завршено претходно образование успешно ќе ги завршат студиите.

На студиски програми од втор циклус на универзитетски студии може да се запише лице кое завршило соодветни студиски програми од прв

циклус. Универзитетот и неговите единици утврдуваат кои студии се соодветни за упис на одделни студиски програми од втор циклус, како и условите за упис на кандидатите кои имаат завршено други студиски програми.

Лицето кое завршило стручни студии може да се запише на академски студиски програми од втор циклус ако тоа е предвидено со акт на универзитетот и неговите единици кои ги спроведуваат тие студии, односно самостојната висока стручна школа при што, за запишување може да се пропише полагање на диференцијални испити.

На докторски студии може да се запише лице кое завршило соодветни студии од втор циклус. Универзитетот може да постави и други услови за упис на докторски студии.

Странските државјани се запишуваат на студии под исти услови како и државјаните на Република Македонија, освен под условите утврдени во ставовите 1, 2 и 3 на овој член, но може, во согласност со одлуките на надлежните државни органи или високообразовната установа, од нив да се бара плаќање на дел или полна цена за студиите. На странските државјани може да им се ограничи или ускрати уписот ако станува збор за студии кои се однесуваат на воено или полициско образование или студии кои се од интерес за националната безбедност.

Еднакво вреднување на странско образование

Член 109

Се смета дека условите за запишување од членовите 107 и 108 на овој закон ги исполнува и лицето кое завршило образование според еднаква студиска програма во странство.

Со статутот на универзитетот се утврдуваат условите за упис од ставот 1 на овој член за лицето кое не завршило еднакво образование во странство.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат

Член 110

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавни високообразовни установи, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија, на предлог на јавен универзитет и по претходно мислење на Советот, донесува Владата на Република Македонија.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавни високообразовни установи надвор од бројот утврден во ставот 1 на овој член, донесува универзитетот, под условите утврдени во овој закон по претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Вкупниот број на студентите кои можат да се запишат на високообразовните установи според ставовите 1 и 2 на овој член се

определува според капацитетот утврден со решението за акредитација на високообразовната установа.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на приватна високообразовна установа, на предлог на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет, донесува органот на управување на приватна високообразовна установа, под услови утврдени со овој закон. Бројот на студентите не може да биде поголем од бројот утврден според капацитетот со решение за акредитација на високообразовната установа.

Владата на Република Македонија донесува одлука и за дополнителните квоти за запишување на студенти припадници на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Почеток и завршување на студиска година

Член 111

Студиската година почнува на 15 септември, а завршува на 14 септември следната година и се дели на два семестри, зимски и летен или на три семестри, со можност наставата да се остварува во циклуси. Почетокот и времетраењето на наставата по семестри се определува со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Обем и организација на студиите

Член 112

Во рамките на најмногу 40 недели годишно, вкупното оптоварување на студентите изнесува од 1.500 до 1.800 часа годишно.

Во случаите од ставот 1 на овој член студиските програми од првиот циклус содржат најмалку 20, а најмногу 30 часа предавања, вежби и семинари неделно и 30 недели годишно.

По исклучок, ако студиската програма содржи практично оспособување, вкупното оптоварување на студентот не смее да надмине 40 часа неделно и 45 недели годишно.

Оптоварувањето на студентите од ставот 1 на овој член опфаќа предавања, вежби, семинари и другите облици на студиите кои се соодветни на специфичноста на наставно-научната област (практично оспособување, хоспитација, настапи, теренска работа и слично), консултативно-инструктивна настава, форми на континуирана проверка на знаењето и испити кои се сметаат како контакт часови, како и индивидуална студиска работа (спортска работа, истражување на литература, семинарски задачи, проектна работа), самостојно учење, како и изработката на дипломска (магистерска, докторска) задача.

На начин и според постапка определени со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа, организацијата и временското распоредување на предавањата, семинарите

и вежбите може да се прилагоди на специфичноста на студиската програма (студиски програми по уметност и други).

Ако природата на студиите тоа го овозможува, со студиска програма може да се прилагоди организацијата и временското распоредување на предавањата, семинарите и вежбите според можностите на студентите (вонредни студии). Прилагодувањето се врши според условите и на начин и постапка определени со правилникот на единицата, во согласност со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Завршување на студиите

Член 113

Студиите од прв циклус завршуваат со полагање на сите испити, изработка на дипломски труд или полагање на завршен испит, во согласност со студиската програма.

Студиите од вториот циклус завршуваат со полагање на сите испити, изработка на постдипломски (стручен или магистерски) труд и негова одбрана, во согласност со студиската програма.

Постапката за пријава, оценка и одбрана на стручен или магистерски труд се уредува со статутот на универзитетот. Одбраната на стручниот или магистерскиот труд се врши пред комисија составена од три члена со наставно-научни и научни звања од кои најмалку два се од соодветната научна област во која е темата на стручниот или магистерскиот труд.

Докторските студии завршуваат со полагање на сите испити, изработка и одбрана на докторски труд (дисертација).

Со студиската програма може да се утврди дека докторските студии од уметностите завршуваат со полагање на сите испити и полагање на завршен испит пред испитна комисија и/или со изработка или изведба на уметничко дело.

Постапката за пријава, оценка и одбрана на докторската дисертација односно изработката и/или изведбата на уметничкото дело се уредува со статутот на универзитетот. Одбраната на докторската дисертација се врши пред комисија составена од пет члена со наставно-научни и научни звања од кои најмалку три се од соодветната научна област во која е темата на докторската дисертација.

Специјалистички стручни студии завршуваат со полагање на сите испити, изработка на стручен труд и/или со полагање на соодветен завршен испит во согласност со студиската програма.

Со завршувањето на студиите во согласност со овој член студентот стекнува соодветен стручно или академско звање или степен, како и други права согласно со посебните прописи.

Проверка на знаењето

Член 114

Проверката на знаењето на студентот, по наставните предмети, се врши континуирано во текот на наставно-образовниот процес и се изразува во поени.

За исполнувањето на обврски за полгање на испитот (по делови или во целина) студентот може да оствари најмногу 100 поени или да добе позитивна оценка која се изразува до 10 (десет), при што оценката 5 (пет) означува недоволен успех.

Проверката на знаењето по одделни наставни предмети се врши на начините определни во студиската програма и во роковите утврдени со статутот на високообразовната установа.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа го утврдува начинот на проверка на знаењето и полгањето на испитот.

Завршното оценување задолжително се запишува во индексот или во некој друг документ и во пријавата за завршно оценување.

Просечниот успех на студентот претставува аритметичка средина на оценките од завршното оценување по сите наставни предмети во текот на студиите, вклучувајќи го и завршниот испит.

Приговор заради оценка од проверка на знаењето

Член 115

Студент, во рок од 24 часа, може да поднесе приговор до деканот односно директорот на високообразовната установа, ако не е задоволен од завршното оценување, односно од оценката, или ако смета дека испитот не е спроведен во согласност со овој закон и со правилникот на високообразовната установа, односно статутот на самостојната висока стручна школа.

Ако деканот утврди дека се исполнети условите од ставот 1 на овој член, наставникот ќе ја преиспита оценката од завршното оценување. Ако наставникот не ја преиспита оценката што ја утврдил, студентот испитот го полага пред тричлена комисија составена од наставници од исто или сродно наставно-научно подрачје, во наредните 24 часа, наредниот работен ден.

По барање на студентот му се овозможува да го повтори завршното оценување за повисока завршна оценка по наставен предмет во период од најмногу четири месеца од полагањето.

Диплома и додаток на диплома

Член 116

Студентот кој ќе ги изврши сите обврски по студиската програма за добивање на високо образование во кој било циклус на образование универзитетот и единицата на универзитетот, односно самостојната висока стручна школа врз основа на евиденцијата што се води за него му издава

диплома. Со дипломата се потврдува дека студентот завршил студиска програма од прв, втор или трет циклус и се стекнува со соодветен стручен или научен назив. Составен дел на дипломата е додаток на дипломата.

Диплома и додаток на дипломата на универзитетот ја потпишува ректорот и деканот односно директорот на единицата на универзитетот и се оверува со сув печат на универзитетот.

Дипломата и додатокот на дипломата на самостојната висока стручна школа ја потпишува директорот и се оверува со сув печат на самостојната висока стручна школа.

Заедничката диплома и додаток на дипломата ја потпишуваат овластените лица на високообразовните установи кои организираат студиска програма за стекнување на заедничка диплома.

Студентот кој ќе ги изврши сите обврски по студиската програма за усовршување или само дел од студиска програма за стекнување на образование му се издава уверение, за завршениот дел од студиската програма која содржи податоци за нивото, природата и содржината на студиите, како и постигнатите резултати.

Други јавни исправи, во смисла на овој закон, се уверение, индекс и студентска легитимација коишто можат да се издаваат, односно да ги содржат податоците и во електронска форма.

Содржината и формата на дипломата и упатството за подготовка на додаток на дипломата и на другите јавни исправи определени со овој закон ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Одземање на диплома

Член 117

На студент кој се стекнал со диплома, согласно со овој закон, може да му се одзеде издадената диплома, односно стекнатиот стручен или научен назив ако се утврди дека не ги исполнувал услови за добивање статус на студент на соодветната високообразовна установа, дека се здобил со стручен или научен назив спротивно на условите за стекнување на стручен, односно научен назив утврдени со статутот на високообразовната установа или дека сторил кривично дело поврзано со стекнувањето на дипломата.

Условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Промоција за завршени студии

Член 118

Промоцијата на лицата кои завршиле стручни студиски или академски студиски програми од прв циклус или магистерски или специјалистички студиски програми од втор циклус ја врши деканот,

односно директорот според постапка утврдена со правилата на единицата, односно научната установа.

Промоцијата на лицата кои завршиле докторски студиски програми од трет циклус се здобиле со научен назив доктор на науки ја врши ректорот на универзитетот, според постапка утврдена со статутот на универзитетот.

Водење и заштита на личните податоци

Член 119

Високообразовните установи ја водат следнава евиденција со лични податоци за студентите:

- 1) евиденција на пријавени за упис и запишани студенти;
- 2) личен картон кој се води за секој студент од започнување на студиите до завршување на студиите односно до отпишувањето;
- 3) записник за испитот со кој се евидентира пријавата кон испитот, текот на испитот и постигнатата оценка и
- 4) евиденција на издадени документи за завршени студии.

Евиденциите од ставот 1 точки 1, 2 и 4 на овој член опфаќаат: име и презиме на студентот (за студентките и моминското презиме), пол, датум, место и дата на раѓање, држава на раѓање, живеалиште или претстојувалиште, единствен матичен број на граѓанинот, државјанство, претходно стекнато образование, начин на студирање како и други податоци по посебни прописи. Евиденцијата од ставот 1 точка 2 на овој член опфаќа и податоци за положени испити, за напредувањето и завршувањето на студиите.

Евиденцијата од ставот 1 точка 3 на овој член опфаќа: име и презиме на студентот, (за студентките и моминското презиме), пол, единствен матичен број на граѓанинот, начин на студирање, година на студирање и студиска година на првиот упис, датум на испитот, податоци за тоа дали испитот го полага прв пат или го повторува, како и оценка добиена на испитот.

Одредбите во врска со водењето, употребата и чувањето на личните податоци од евиденциите по овој закон се користат и за документација, врз основ на која биле собрани личните податоци. Документите за претходното образование по завршената уписна постапка му се враќаат на студентот.

Матична книга на запишани студенти, главна книга на дипломирани студенти

Член 120

На високообразовните установи се водат матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти и досие на секој студент. Формата и начинот на водењето (во материјална и електронска) и содржината на матичната книга на запишани студенти и

главната книга на дипломирани студенти ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломираните студенти се документи од трајна вредност.

Глава десетта **НАСТАВНО-НАУЧНИ, НАСТАВНИ И СОРАБОТНИЧКИ ЗВАЊА**

Наставно-научни и наставни звања

Член 121

На факултетот наставно-научни звања се доцент, вонреден професор и редовен професор.

На факултетите во областа на филолошките науки и на другите високообразовни установи на кои се изведува настава по јазик наставно-стручни звања се лектор и виш лектор.

На високите стручни школи наставни звања се предавач, виш предавач и професор на висока стручна школа.

На високообразовните установи може да се врши избор и во научни звања согласно со Законот за научно-истражувачката дејност.

Високообразовна дејност може да врши само лице избрано во наставно-научно, наставно и соработничко звање за времето за кое е избрано.

По исклучок од ставот 5 на овој член високообразовна дејност на студии од прв, втор и трет циклус може да врши лице избрано во научно, односно соработничко звање согласно со одредбите на Законот за научно-истражувачката дејност, според еквивалентноста на звањата утврдени во овој закон.

Соработнички звања

Член 122

Соработнички звања се помлад асистент, асистент, помлад лектор. Уметничко соработнички звања се помлад уметнички соработник и уметнички соработник.

Соработниците од ставовите 1 и 3 на овој член се избираат за научни, односно уметнички области, утврдени со статутот на универзитетот односно на самостојната висока стручна школа.

Соработниците можат да се избираат и за работа на проекти за времето додека трае проектот.

Соработниците од ставовите 1 и 3 на овој член учествуваат во наставно-образовниот процес во обем определен со статутот на универзитетот, правилникот на единицата, односно статутот на самостојната висока стручна школа. Соработниците не можат самостојно да држат предавања и да спроведуваат испити.

Демонстратори

Член 123

На факултетите, односно високите стручни школи од редот на студентите кои завршиле трета година на студии со вкупен просечен успех од најмалку 8,00 (осум), или од студентите на студии од втор и трет циклус можат да се избираат демонстратори.

Условите и начинот на изборот на демонстраторите и нивните права и обврски се уредуваат со статутот на универзитетот, правилникот на единицата, односно со статутот на самостојната висока стручна школа.

Демонстраторите учествуваат во наставно-образовниот процес во обем определен со студиската програма.

Високообразовната установа и демонстраторот склучуваат договор со кој ги уредуваат меѓусебните права и обврски.

Критериуми за избор

Член 124

Изборот во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања се врши според критериумите и постапката утврдени со овој закон и правилник на универзитетот односно самостојната високообразовна установа, врз единствени критериуми за избор утврдени од Интеруниверзитетската конференција.

Критериуми за избор во наставно-научни звања

Член 125

Наставниците во наставно-научни звања се избираат во наставно-научни области утврдени со статутот на универзитетот, односно со статутот на самостојната висока стручна школа.

За доцент може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област во која се избира, објавени научни и стручни трудови, постигнувања во примената на истражувачките резултати и способност за изведување на одделни видови високообразовна дејност.

За вонреден професор може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област во која се избира, самостојни научни и стручни трудови објавени одделно или во публикации, учество во научно-истражувачки проекти, односно значајни достигнувања во примената на научно-истражувачките резултати, придонес во оспособувањето на соработници и помлади наставници и кое покажало способност за изведување на разни видови високообразовна дејност.

За редовен професор може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област за која се избира, објавени поголем број научни трудови одделно или во научни публикации кои имаат значајно влијание во развојот на науката и практиката, кое учествувало или раководело со научно-истражувачки проект и кое има придонес во

оспособувањето на соработници и помлади наставници и кое покажало способност за изведување на сите видови високообразовна дејност.

Критериуми за избор во лекторски звања

Член 126

За лектор може да биде избрано лице кое има завршено студии од втор циклус од научна област во која се избира и покажува способност за наставна работа, владее со проблемите на својата дисциплина и има практично искуство во наставната работа.

За виш лектор може да биде избрано лице кое има завршено студии од втор циклус од научната област во која се избира, објавени научни и стручни трудови и покажува способност за наставна работа.

Посебни критериуми за избор по стручно-уметнички предмети

Член 127

За доцент, вонреден професор и редовен професор по стручно-уметничките предмети може да биде избрано и лице без научен степен доктор на науки, кое има завршено соодветно високо образование од втор степен, признати уметнички и стручни дела, односно остварувања кои се од особено значење за афирмација на културата и уметноста во и надвор од земјата, како и способност за наставна работа.

Критериуми за избор во звања на висока стручна школа

Член 128

За предавач на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено втор циклус академски студии и покажува способност за наставна и високостручна работа, објавени стручни трудови и ако има повеќегодишно успешно искуство во работите од својата струка.

За виш предавач на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено втор циклус академски студии, објавени поголем број научни, односно стручни трудови и способност за наставна и високостручна работа.

За професор на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено докторат на науки, објавени научни и стручни трудови и способност за изведување на наставната и високостручна работа.

Критериуми за избор во помлад асистент, помлад лектор, односно помлад уметнички соработник

Член 129

За помлад асистент може да биде избрано лице кое има завршено академски студии од втор циклус со просечна оценка од најмалку 8,00

(осум), кое се служи со еден од светските јазици и покажува способност за наставно-научна, наставно-стручна, односно наставно-уметничка работа.

За помлад асистент на медицински, стоматолошки и фармацевтски факултет може да биде избрано лице кое има завршено академски циклус од прв степен со најмалку 300 кредити, со просечна оценка од најмалку 8,00 (осум), кое активно владее со еден од странските јазици и покажува способност за научно-наставна, односно научно-стручна дејност.

За помлад лектор може да биде избрано лице кое има завршено академски студии од втор циклус со просечна оценка од најмалку 8,00 (осум), кое активно владее со странскиот јазик и покажува способност за наставна работа.

За помлад уметнички соработник може да биде избрано лице кое има завршено академски студии од втор циклус, има способност за уметничко-стручна работа и кое положило аудиција.

Правата и обврските на помладиот асистент, помладиот лектор, односно помладиот уметнички соработник се утврдуваат со статутот на високообразовната установа.

Лицето од ставовите 1, 2 и 3 на овој член заснова работен однос на време од три години како приправник. Наставно-научниот совет го определува начинот на стручното оспособување, следење и оценување на приправникот.

Критериуми за избор во асистент и уметнички соработник

Член 130

За асистент може да биде избрано лице кое има завршено академски студии од втор циклус од соодветно научно, односно уметничкото подрачје и најмалку тригодишно работно искуство или еден мандат како помлад асистент се служи со еден од светските јазици и покажува способност за наставно-научна, односно наставно-уметничка дејност.

За асистент на медицински, стоматолошки и фармацевтски факултет може да биде избрано лице кое има завршено академски циклус од втор степен од соодветно научно подрачје или специјализација од областа на медицината за клиничките предмети според Законот за здравствената заштита, се служи со еден од странските јазици и покажува способност за научно-наставна, односно научно-стручна дејност.

За уметнички соработник може да биде избрано лице кое има завршено академски студии од втор циклус, признати уметнички дела, успешно дејствување во соодветната област на уметноста и кое покажува способност за уметничко-стручна работа.

Конкурс за избор

Член 131

Избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања се врши по пат на јавен конкурс, што го објавува високообразовната установа во дневниот печат.

Конкурсот се распишува за избор во сите наставно-научни, научни, односно наставнички звања.

При изборот во соработничко звање се назначува соработничкото звање за кое се врши изборот.

Стекнувањето на наставно-научно звање на избраните наставници е постапно.

При изборот од ставот 1 на овој член се применуваат одредбите од овој закон за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања.

Постапката по конкурсот може да трае најмногу шест месеца. Ако таа не заврши во овој рок, постапката се запира и се распишува нов конкурс.

Постапка за избор

Член 132

Изборот на кандидатите во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања го врши наставно-научниот, односно наставничкиот совет врз основа на оценката во рефератот на рецензиона комисија, која ја формира по завршувањето на рокот за пријавување на кандидатите.

Рецензионата комисија ја формира наставно-научниот, односно наставничкиот совет и се состои од најмалку три члена. Членовите на рецензионата комисија можат да бидат од високообразовната установа во која се врши изборот и од други високообразовни и научни установи кои вршат високообразовна дејност во согласност со овој закон.

Повеќе од половината членови на рецензионата комисија ја сочинуваат лица избрани во наставно-научни и наставни звања од истата наставно-научна, односно уметничка област во која се избира кандидатот, а другите членови се од сродна наставно-научна, односно уметничка област.

Членовите на рецензионата комисија не можат да бидат во пониско звање од звањето за кое се избира кандидатот. Врз принципот на реципроцитет член на рецензиона комисија, под истите услови определени со овој закон за членови на рецензиона комисија, може да биде и наставник од акредитирана високообразовна установа од странство со која универзитетот има склучено спогодба за меѓусебна соработка.

За сите јавени кандидати рецензионата комисија поднесува реферат во писмена форма. Рефератот на рецензионата комисија содржи оценка за научните, стручните, педагошките и други остварувања на кандидатите, што се од важност за утврдување на условите за избор во соодветното звање, како и предлог за избор на кандидатот во соодветно звање. Високообразовната установа го објавува рефератот на рецензионата комисија во соодветниот билтен на универзитетот и на веб

страницата на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа најмалку 15 дена пред денот на изборот.

Ако наставно-научниот совет, наставно-уметничкиот совет, односно наставничкиот совет не избере предложен кандидат, конкурсот се повторува.

Изборот во звање е основа за засновање на работен однос на определено, односно неопределено време.

Постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања поблиску се уредува со правилник на факултетот и високата стручна школа согласно со правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања, усвоен од универзитетот.

Засновање на работен однос

Член 133

Лицата избрани во наставно-научно, научно и наставно звање, односно во соработничко звање засноваат работен однос и остваруваат права и обврски од работен однос во согласност со овој и друг закон и колективен договор склучен меѓу мнозинскиот синдикат организиран во високообразовните установи во Република Македонија и Владата на Република Македонија.

Лицата избрани во наставно-научно, научно и наставно звање, односно во соработничко звање кои се во работен однос на јавна високообразовна установа, вршат и здравствена дејност во јавна здравствена установа.

Лицата кои се во работен однос во здравствена установа, а се избрани во наставно-научно, научно и наставно звање, односно во соработничко звање на високообразовна установа, вршат и високообразовна дејност на високообразовната установа.

Условите и начинот според кои лицата од ставовите 2 и 3 на овој член вршат здравствена, односно високообразовна и научно-истражувачка дејност, се уредуваат со спогодба меѓу високообразовната и здравствената установа, во согласност со закон.

Непосредната педагошка обврска за времетраењето на организираниот студиски процес на јавна високообразовна установа и облиците на непосредна неделна педагошка обврска и распоредот на работното време во текот на педагошката недела и година ги одредува сенатот на универзитетот со актот со кој се определуваат другите педагошки обврски.

Со извршениот избор во наставно-научно, научно, наставно, односно соработничко звање избраното лице засновува работен однос за времето на кое е избрано.

Во приватна високообразовна установа, со согласност на избраното лице од ставот 1 на овој член, засновањето на работен однос може да биде и на пократко време од времето за кое е избрано.

Рокови за кои се вршат изборите

Член 134

Доцент, вонреден и редовен професор и професор на висока стручна школа се избираат за време од пет години.

Редовниот професор по првиот избор, односно професор на висока стручна школа по вториот избор, заснова работен однос на неопределно време и го задржува звањето редовен професор, односно професор доживотно.

Лектор и виш лектор, предавач и виш предавач и соработник се избираат за време од четири години.

Асистент се избира за време од три години со право на уште еден избор.

Асистент кој се здобил со научен степен доктор на науки, може да биде избран во тоа звање неограничено.

По исклучок од ставот 5 на овој член, уметничкиот соработник, кој не се здобил со научен степен доктор на науки, може да биде избран во тоа звање неограничено.

Помлад асистент се избира за време од три години.

Помлад уметнички соработник се избира за време од три години. Уметнички соработник се избираат за време од пет години.

Избор во звање по истекот на времето за кое е извршен изборот

Член 135

Најдоцна шест месеца пред истекот на времето за кое е извршен изборот во наставно-научно, научно, наставно, односно соработничко звање, ректорот, деканот, односно директорот распишува конкурс за избор во сите наставно-научни, научни, наставни, односно соработнички звања.

При изборот од ставот 1 на овој член се применуваат одредбите од овој закон за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања.

Времето за распишување на конкурсот од ставот 1 на овој член се продолжува за времето кое е поминато на породилно отсуство, боледување подолго од шест месеца, како и мирување на работниот однос во случаи определени со закон.

Предвремен избор во повисоко звање

Член 136

Избор во повисоко наставно-научно, наставно, научно и соработничко звање може да се врши пред истекот на периодот за кој е извршен изборот во постојното звање, доколку наставникот, односно соработникот ги исполнил условите за избор во повисоко звање и со својата научна и наставна работа особено придонел за развојот, односно

примената на научната, односно уметничката дејност за која е избран и има објавено научни и стручни трудови, по истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот.

По исклучок, лице може да биде избрано во повисоко наставно-научно, наставно, научно или соработничко звање и порано, пред истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот во постојното звање, доколку покрај условите од ставот 1 на овој член има објавено најмалку два научни или стручни труда во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор или пак тие се цитирани во истите.

Иницијатива за избор во повисоко звање пред истекот на рокот, треба да дадат најмалку два института, односно катедри од сродни научни области.

Постапката за предвремен избор во повисоко звање се спроведува согласно со членовите од 131 до 134 од овој закон.

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа распишува конкурс и ја спроведува постапката за предвремен избор во повисоко звање, во согласност со правилникот за единствените критериуми за избор во звања и правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања.

Лица кои не се избрани

Член 137

Ако при избор лицето кое претходно било избрано во наставно-научно, наставно, односно соработничко звање биде предложено за избор во повисоко звање и не биде избрано во предложеното повисоко звање, повторно се гласа за избор во постојното звање во кое било претходно избрано.

На лицето кое не е избрано во звање, му престанува работниот однос.

Лицето од ставот 2 на овој член има право на приговор до органот кој одлучувал за изборот. Ако приговорот биде одбиен, лицето има право на жалба до универзитетскиот сенат, кој формира комисија од три члена, составена од редовни професори од иста или сродна научна област од која е подносителот на жалбата, од кои најмалку два члена се од друга високообразовна установа. Комисијата поднесува извештај во кој дава оцена за изборот. Одлуката на универзитетскиот сенат е конечна.

Предвремен престанок на изборот

Член 138

Лицето избрано во наставно-научно, научно, наставно и соработничко звање е должно постојано научно, стручно, односно уметнички да се усовршува и докажува, успешно да ја остварува високообразовната дејност, да придонесува за создавање наставно-научен, односно уметнички подмладок, да се грижи за успешно остварување на

студиските програми и да придонесува за развојот, односно примената на научната, односно уметничката дејност за која е избран.

На лицето избрано во наставно-научно, наставно и соработничко звање може да му престане работниот однос и пред истекот на времето за кое е избрано, под условите и постапката уредени со статутот, ако се утврди дека подолго време не ги исполнува обврските од ставот 1 на овој член, ако ги попречува законските и статутарните активности на високообразовната установа или ги попречува другите членови во остварувањето на нивните права и извршувањето на должностите во високообразовната установа, ако престанале да постојат основните услови врз основа на кои е извршен изборот и ако сторил кривично дело во врска со вршењето високообразовна дејност.

Одлуката за престанок на изборот и работниот однос пред истекот на времето за кое е избрано лицето во наставно-научно, наставно или соработничко звање донесува органот кој го избрал врз основа на реферат на комисија составен од три редовни професори.

Лицето од ставот 3 на овој член има право на приговор до органот кој одлучувал за престанокот на изборот.

Ако приговорот биде одбиен, лицето има право на жалба до универзитетскиот сенат, кој формира комисија од три члена, составена од редовни професори од иста или сродна научна област од која е подносителот на жалбата, од кои најмалку два члена се од друга високообразовна установа. Комисијата поднесува реферат во кој дава оцена за изборот.

Одлуката на универзитетскиот сенат е конечна.

Право на вршење дејност во друга високообразовна установа

Член 139

Лице од една единица на универзитет може да врши високообразовна, односно уметничка дејност во друга единица на универзитет во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област. Лице од еден универзитет може да врши високообразовна, односно уметничка дејност во друга единица на друг универзитет, односно самостојна висока стручна школа во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област, врз основа на согласност на универзитетот.

Лицето од ставовите 1 и 2 на овој член може да врши високообразовна дејност не повеќе од 30% од обемот утврден со уредбата за нормативите и стандардите.

Визитинг професори

Член 140

По покана од органот на управување на високообразовната установа професори од акредитирани високообразовни установи, признати

научници и истакнати уметници од земјата и странство, можат како гости, без распишување на конкурс, да извршуваат високообразовна и научно-истражувачка дејност за одредено време, на начин и според услови утврдени со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Условите под кои се врши дејноста од ставот 1 на овој член се утврдуваат со договор.

Афирмирани научници, стручњаци од практиката и уметници

Член 141

Афирмирани научници, стручњаци од практиката и уметници, без оглед на исполнетоста на условите утврдени со овој закон за избор во звање како специјалисти и експерти, по покана, можат да изведуваат настава за одделни делови од наставен предмет, во обем и според условите определени со статутот на високообразовната установа.

Насловни звања

Член 142

Афирмирани научници, стручњаци од практиката, уметници и соработници на високообразовна установа, кои ги исполнуваат условите за избор во звања, а за кои нема слободно место за избор во наставно-научно, односно наставничко звање можат да се избираат во звањето насловен доцент и насловен вонреден професор, според условите и постапката утврдени со овој закон.

Видот и обемот на учеството во вршењето на високообразовната дејност на лицата избрани во насловни звања го утврдува наставно-научниот, односно наставно-уметничкиот совет.

Еквиваленција на звања

Член 143

Заради вршење на високообразовна дејност, под условите утврдени со овој закон научните и соработничките звања стекнати според одредбите на Законот за научно-истражувачката дејност, одговараат на следните наставнички и соработнички звања утврдени со овој закон: научен советник на редовен професор, виш научен соработник на вонреден професор, научен соработник на доцент и соработник во научно-истражувачката дејност на соработник во високообразовна установа.

Почесен професор и почесен доктор на науки

Член 144

На истакнат професор од универзитет во Република Македонија и странство, кој дал посебен придонес за развојот на високообразовната

дејност, на предлог на единицата, универзитетот може да му додели звање почесен професор (професор хонорис цауса).

На истакнати научни, културни, деловни и други лица од земјата и странство, кои со своите дела дале посебен придонес за развојот на научната мисла, културата, или на друг начин придонеле за развојот на високото образование, на предлог на високообразовна установа, односно на акредитирана научна установа, универзитетот може да им додели титула почесен доктор на науки (доцтор хонорис цауса).

Поблиски одредби за доделување звање почесен професор и титула почесен доктор на науки и за нивните права се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Професор емеритус

Член 145

Универзитетот може, на предлог на наставно-научниот совет на единица на универзитетот да му додели звање професор емеритус на редовен професор во пензија, кој посебно се истакнал со својата научна, односно уметничка работа, кој стекнал меѓународна репутација и постигнал резултати во обезбедувањето на наставно-научен и соработнички подмладок во област во која е избран. Вкупниот број на професор емеритус не може да биде повеќе од 5% од вкупниот број на наставници на универзитетот.

Професор емеритус може да учествува во изведувањето на настава на трет циклус на студии, во областа во која е избран.

Поблиски одредби за доделување звање професор емеритус и за неговите права се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Платено и неплатено отсуство и сабатна година

Член 146

На лице избрано во наставно-научно, научно, наставно и соработничко звање, на секои пет години, високообразовната установа може да му одобри платено отсуство во траење до една година, односно неплатено отсуство во траење до три години заради стручно, односно научно усовршување во соодветната научна, односно уметничка област или за престој на високообразовна, научна или уметничка установа со статус во наставно-научно или научно-истражувачко звање.

Лице избрано во наставно-научно, научно, односно наставно звање на шест години извршена работа има право на продлабочување на усовршувањето на подрачјето кое е предмет на негово истражување во вкупно траење од највеќе 12 месеца, при што педагошката обврска му се прераспоредува, но не смее да се зголеми за повеќе од една третина.

Условите за користење на правата од ставовите 1 и 2 на овој член поблиску се уредуваат со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Престанок на работен однос поради исполнување на услови за пензија

Член 147

На лицето избрано во наставно-научно или наставно звање, кое во текот на учебната година наполнило 65 години старост, работниот однос му трае до крајот на учебната година.

Редовен професор во пензија може да изведува студии од трет циклус или да работи на научно-истражувачки проект под условите определени со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовната установа.

Рок во кој се стекнуваат правата и обврските во звања на лица избрани од матична комисија

Член 148

Лице избрано во наставно-научно, наставно или соработничко звање од матична комисија во постапката за основање на високообразовна установа ги стекнува правата и обврските во звањето во кое е избрано, утврдени со овој закон, со денот на запишувањето на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи.

Глава единаесетта СТУДЕНТИ

Статус на студент

Член 149

Статусот на студент, а со тоа и член на академската заедница се стекнува со запишувањето на прв, втор и трет циклус на студии на универзитет, односно на самостојна високообразовна установа.

Статусот на студент се докажува со студентска легитимација.

Права и обврски на студентот

Член 150

Студентот има право на:

- квалитетни студии и образовен процес како што е предвидено со студиските програми,
- слободно искажување на мислење и ставови во текот на наставата и другите активности на високообразовната установа,
- право на изјаснување за квалитетот (оценување) на наставата и наставниците,
- редовно студирање и статус на редовен студент и право на вонредно студирање и статус на вонреден студент,

- редовно да напредува, да се образува и да го заврши студирањето под услови кои важеле при уписот,
- запишување и образование под еднакви услови утврдени со закон, статут и студиска програма,
- учество во управувањето со високообразовната установа согласно со овој закон и статутот на високообразовната установа,
- заштита на своите права и должности пред органите на високообразовната установа и
- заштита на личноста на студентот од злоупотреба и на неговото достоинство.

Студентот има право и да:

- може да напредува и да ги заврши студиите за пократко време отколку што е предвидено со студиската програма,
- студира истовремено на повеќе студиски програми од различни специјалности и да изучува дополнителни курсеви,
- ги продолжи студиите на друга високообразовна установа ако високообразовната установа на која е запишан престане со работа,
- ги користи библиотеката и базите на податоци, просторот, опремата (учебните помагала), софтверот и друга научна и стручна инфраструктура на универзитетот и неговите единици, односно на самостојната високообразовна установа,
- учествува во научно-истражувачката и стручната дејност при што му се гарантираат авторски, пронаоѓачки и слични права и награди,
- избира и да биде избран како претставник на студентите во органите на високообразовните установи,
- користи услуги на студентскиот стандард (сместување, исхрана, здравствена заштита и друго), градски и меѓуградски превоз според условите утврдени со закон од вршителите на соодветните дејности,
- ги користи универзитетските објекти за спортска и културна дејност,
- преминува од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студии и при тоа да ги користи погодностите на кредит системот,
- учествува на работата на студентските организации,
- учествува во формите на организирање на студентските организации утврдени со статутот на универзитетот,
- ги продолжи студиите што ги прекинал под услови определени со статутот на високообразовната установа,
- користи распуст не помалку од 60 дена во рамките на една календарска година,
- добива државни или други стипендии или да користи финансиски кредит за издршка за време на школувањето,
- остварува соработка со студентите во земјата и во странство и
- остварува и други права согласно со закон и со статутот на високообразовната установа.

Студентот има обврска да:

- ги исполнува задачите пропишани во студиските програми,
- ги почитува одредбите од овој закон, статутот на високообразовната установа и другите правни акти на внатрешното уредување,
- ги применува решенијата на органот на управување, ректорот, односно директорот на самостојната високообразовна установа и
- да дејствува во согласност со студентскиот етички кодекс кој го подготвува и одобрува високообразовната установа во согласност со студентското претставување.

Студентите на сите степени на високо образование кои се без родители, слепи, глуви, инвалиди од прва и втора група, мајки со деца до шест годишна возраст и хоспитализираните имаат право на посебни погодности утврдени со статутот на високообразовната установа.

Правата од ставовите 1 и 2 и обврските од ставот 3 на овој член, студентот на високообразовната установа ги остварува во обем и според условите утврдени со закон и статутот на високообразовната установа.

Заради заштита на правата на студентите на секој универзитет се формира студентски правобранител. Надлежноста, изборот и работата на студентскиот правобранител се утврдува со статутот на универзитетот.

Паралелно студирање

Член 151

Студент може да студира на повеќе студиски програми (паралелно студирање), по интердисциплинарни или индивидуални студиски програми на една или повеќе високообразовни установи.

Начинот и условите за студирање од ставот 1 на овој член, поблиску се уредуваат со статутот на високообразовната установа.

Премин од едни на други студии

Член 152

Во текот на студиите, студентот може да премине од една на друга студиска програма или од една на друга високообразовна установа, под услови утврдени со студиската програма, односно статутот на високообразовната установа на која студентот преминува.

Студентот кој бил запишан на високообразовна установа која престанала со работа има право да ги продолжи студиите на иста или сродна високообразовна установа под условите утврдени со овој закон и статутот на високообразовната установа на која ги продолжува студиите.

Правила на студирање

Член 153

Со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, а поблиску со правилата на единица на

универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа поблиску се регулираат постапките и правилата особено за:

- студентскиот календар,
- уписните постапки,
- испитниот режим,
- напредувањето, инклузивно со условите за побрзо напредување,
- завршување на образованието,
- преминувањата помеѓу студиските програми,
- повторувањето на годината, односно условното напредување,
- продолжувањето на студиите по прекинувањето,
- паралелно, интердисциплинарно и индивидуално студирање и
- признавање на испитите и другите студиски обврски положени на различни високообразовни установи.

Со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа покрај работите од ставот 1 на овој член, се уредува и:

- видот на документите кои му се издаваат на студентот врз основ на евиденцијата определена со овој закон,
- постапката за заштитата на правата на студентите,
- органите надлежни за водење на постапките и одлучувањето,
- дисциплинската одговорност и права и должностите на студентите во дисциплинската постапка и
- други правила поврзани со правата и должностите на студентите.

Престанок на статусот на студент

Член 154

На студентот му престанува статусот на студент во високообразовната установа според условите и постапката утврдени со статутот на високообразовната установа. Статусот од ставот 1 на овој член престанува, ако студентот:

- дипломира,
- не ги заврши студиите во рокот утврден со закон и статутот,
- не го исполни условот за успис во повисока година во роковите утврдени со статутот и правилата,
- се испише и
- е исклучен.

Статусот од ставот 1 на овој член може да биде обновен според постапката утврдена со статутот на високообразовната установа, освен ако статусот не престанал со трајно исклучување. Трошоците за обновување на статусот ги поднесува студентот.

Дисциплински мерки

Член 155

За повреда на должностите и за неисполнување на обврските, на студент на додипломски студии може да му се изрече дисциплинска мерка опомена, јавна опомена и исклучување.

Дисциплинската мерка исклучување се применува за учебната година во која е изречена.

Дисциплинските мерки ги изрекува комисијата за дисциплински мерки на соодветната високообразовна установа.

Во составот на дисциплинската комисија еден член делегираат студентите на високообразовната установа на која е запишан студентот.

Со статутот на универзитетот односно статутот на самостојната висока стручна школа се определува составот на дисциплинската комисија, начинот и постапката за утврдување на дисциплинската одговорност, мерките и условите под кои дисциплинската мерка се изрекува и правото на заштита на студентот.

Постапката за дисциплинската одговорност се спроведува врз начелото на праведност и сослушување од страна на комисијата за дисциплински мерки.

Учеството на студентите во управувањето

Член 156

Студентите учествуваат во управувањето со високообразовните установи преку претставниците кои ги избираат во студентскиот парламент на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, студентскиот интеруниверзитски парламент, во органите на високообразовните установи, преку формите на самоорганизирање или на друг начин според условите утврдени со закон и статутот на високообразовната установа.

Студентскиот парламент на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа и студентскиот интеруниверзитски парламент им овозможуваат на студентите остварување на заедничките интереси како партнери во процесот на високото образование.

Учеството на студентите во органите на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, во студентскиот парламент, прашањата за кои рамноправно одлучуваат, бројот, начинот на избор и другите прашања од значење за остварување на нивните права се уредуваат со статутот на универзитетот и правилата на единиците на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Учеството на студентите во интеруниверзитетскиот парламент, прашањата за кои рамноправно одлучуваат, бројот, начинот на избор и другите прашања од значење за остварување на нивните права, поблиску се уредуваат со статутот на интеруниверзитетскиот парламент.

Глава дванаесетта ЕКВИВАЛЕНЦИЈА И ПРИЗНАВАЊЕ НА ВИСОКООБРАЗОВНИ

КВАЛИФИКАЦИИ

Член 157

Еквиваленција и признавање на странски високообразовни квалификации се врши во согласност со овој закон и ратификуваните меѓународни договори.

Основен критериум за еквиваленција и признавање на странска високообразовна квалификација утврден со општиот систем за признавање на квалификациите со прописите на Европската унија е статусот на високообразовната институција која ја издала квалификацијата, односно дали истата е акредитирана и овластена од компетентни органи во матичната (или друга) држава за издавање квалификации, односно дипломи и свидетелства, а признавањето на странските високообразовни квалификации ќе се врши согласно со Европскиот кредит трансфер систем.

Член 158

За еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации се води евиденција. Начинот на водењето на евиденцијата го пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Член 159

За еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, министерот надлежен за работите на високото образование формира комисији по одделни подрачја и области, составени од пет члена од универзитетски професори од соодветна област. Стручните и административно-техничките работи на комисиите ги врши министерството надлежно за работите на високото образование.

Министерот надлежен за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација во рок од 20 дена од денот на поднесувањето на барањето за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, на предлог од комисијата од ставот 1 на овој член.

Министерот надлежен за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација во рок од осум работни дена, доколку високообразовната квалификација е стекната на една од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следните институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, УС Нејс анд Репорт i Тимес Хигхер Едуцатион Супплемент – Њорлд Университс Ранкинг.

Доколку министерот надлежен за работите на високото образование не го донесе и објави решението во предвидениот рок од ставот 2 на овој член, решението за признавање на странската високообразовна квалификација ќе се смета дека е донесено.

Член 160

Барателот кој не е задоволен од решението за признавање на странската високообразовна квалификација, може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, да поднесе жалба до комисијата за решавање во втор степен надлежна за работите на образованието при Владата на Република Македонија.

Член 161

Информативниот центар за еквиваленција и признавање на странски високообразовни квалификации (во натамошниот текст: ИЦЕП) како стручна служба при министерството надлежно за работите на високото образование врши работи што се однесуваат на стручно-административните работи во спроведување на постапката за еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации.

ИЦЕП го определува видот и степенот на странската високообразовна квалификација споредувајќи ја со високообразовните квалификации кои се стекнуваат на високообразовните институции во Република Македонија, а земајќи ја предвид Националната рамка на квалификации. Еквиваленцијата се врши во согласност со трите квалификациони циклуси предвидени со Болонскиот процес во Европскиот високообразовен простор, односно степени предвидени со Европската рамка на квалификации.

Начинот и постапката за еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации, како и потребната документација ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Глава тринаесетта НАДЗОР НАД ВИСОКООБРАЗОВНАТА УСТАНОВА Надзор над законитоста во работењето

Член 162

Кога министерот надлежен за работите на високото образование ќе утврди дека високообразовната установа работи спротивно на овој закон, со записник ќе и укаже на високообразовната установа на незаконитоста во работењето и ќе и определи рок од најмалку еден месец за отстранување на незаконитоста.

Ако високообразовната установа, во определениот рок, не постапи според укажувањата од ставот 1 на овој член, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за привремено запирање со работа на високообразовната установа и за тоа го известува основачот.

Министерот надлежен за работите на високото образование пред да донесе решение за привремено запирање со работа на високообразовната установа ќе побара мислење од Одборот за акредитација.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се поднесе жалба до второстепената комисија за решавање во управна постапка од областа на образованието при Владата на Република Македонија. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Против решението на второстепената комисија за решавање во управна постапка од областа на образованието при Владата на Република Македонија, може да се поднесе тужба до Управниот суд.

По правосилноста на одлуката на Управниот суд, министерот надлежен за работите на високото образование донесува решение за бришење на високообразовната установа од регистарот на високообразовни установи.

Член 163

Кога министерот надлежен за работите на високото образование ќе утврди дека високообразовната установа донела одлука која не е во согласност со овој закон, ќе и укаже на високообразовната установа за незаконитоста на одлуката и ќе определи рок за отстранување на незаконитоста, кој не може да биде пократок од еден месец.

Ако во определениот рок високообразовната установа не ја отстрани незаконитоста, министерот надлежен за работите на високото образование со решение ќе ја укине или поништи незаконитата одлука.

Против решението од ставот 2 на овој член високообразовната установа има право на жалба до второстепената комисија за решавање во управна постапка од областа на образованието при Владата на Република Македонија.

Против решението од ставот 3 на овој член високообразовната установа има право да поднесе тужба пред Управниот суд.

Надзор над уставноста и законитоста

Член 164

Ако општиот акт на високообразовната установа не е во согласност со Уставот или со закон, министерот надлежен за работите на високото образование има право да го запре неговото извршување и е должен, во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање, да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на запрениот акт пред Уставниот суд на Република Македонија.

Министерот надлежен за работите на високото образование може пред да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста да ја извести високообразовната установа за запирањето на актот и да и укаже на високообразовната установа во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за запирање, да ја отстрани незаконитоста. Ако високообразовната установа во овој рок не постапи според укажувањето, министерот надлежен за работите на високото образование, во наредниот

рок од осум дена од денот на истекот на рокот од 30 дена, поведува постапка за оценување на уставноста и законитоста на запрениот акт.

Надзор над издавањето на дипломи

Член 165

Ако министерството надлежно за работите на високото образование во вршењето на правото на надзор над законитоста на работата утврди дека високообразовна установа издала диплома спротивно на одредбите од овој закон, донесува решение за поништување на дипломата што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува до јавниот обвинител пријава за кривично гонење на одговорното лице.

Инспекциски надзор

Член 166

Инспекцискиот надзор над високообразовните установи го врши Државниот просветен инспекторат, согласно со закон

Глава четринаесетта ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 167

Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- користи називи на високообразовни установи, без да е основано согласно со овој закон (член 5),
- применува статут за кој не е добиена согласност од надлежниот орган (член 9),
- започне да врши високообразовна дејност без добиено решение за акредитација и решение за почеток со работа (членови 32, 35),
- изврши статусни промени без согласност на основачот (член 39),
- наплатува од студентите други давачки спротивно на мерилата и критериумите утврдени согласно со овој закон (член 83 став 1 алинеја 8),
- наплати кофинансирање на студиите односно партиципација од студентите, над износот утврден во согласност со овој закон (член 83 став 1 алинеја 9),
- применува студиски програми без акредитација односно решение за почеток со работа согласно со овој закон (член 104),
- запише во прва година на студии студенти кои не ги исполнуваат условите пропишани со овој закон и со конкурсот (член 108),
- изврши упис на студенти повеќе од бројот утврден со одлуката за запишување студенти или повеќе од капацитетот за кој високообразовната установа е акредитирана (член 110),

- не води евиденција на личните податоци на студентите (член 119),
- изврши избор на наставници и соработници спротивно на одредбите на овој закон (членови од 121 до 148) и
- ангажира наставник да врши високообразовна, односно уметничка дејност од друга високообразовна установа без согласност на универзитетот и спротивно на нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност (член 139).

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 168

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за поведување прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, министерството надлежно за работите на високото образование води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Глава петнаесетта ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 169

Постојните универзитети, факултети и високите стручни школи запишани во Регистарот на високообразовните установи во Република Македонија, најдоцна до 31 декември 2008 година ќе го усогласат своето работење со овој закон, ќе ги донесат статутите и другите општи акти утврдени со овој закон, како и ќе ги конституират органите утврдени со овој закон.

До донесувањето на општите акти од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните општи акти.

Универзитетот на Југоисточна Европа во Тетово, основан според досегашните прописи за високо образование, со влегувањето во сила на овој закон, продолжува со работа во својство на приватно-јавна непрофитна високообразовна установа, согласно со одредбите на овој закон.

Член 170

Одборот за акредитација продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Агенцијата за евалуација продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Членовите на Одборот за акредитација и Агенцијата за евалуација кои се прв пат избрани, имаат право уште на еден мандат од четири години.

Членовите кои се избрани по втор пат немаат право да бидат избрани по трет пат.

Одборот за акредитација и Агенцијата за евалуација во рок од три месеца од денот на именувањето на членовите ќе ги донесат актите предвидени со овој закон.

Член 171

Советот продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Членовите на Советот кои се прв пат избрани имаат право уште на еден мандат од четири години. Членовите кои се избрани по втор пат немаат право да бидат избрани по трет пат.

Советот во рок од три месеца од денот на именувањето на членовите ќе ги донесе актите предвидени со овој закон.

Член 172

Интеруниверзитетската конференција, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе избере нови членови во Одборот за акредитација и Агенцијата за евалуација, наместо постојните членови.

Ректорската конференција на јавните университети најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе избере нови членови во Советот, наместо постојните членови.

Член 173

Министерот надлежен за работите на високото образование во рок од 12 месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе актите утврдени со овој закон.

Член 174

Постапката за здобивање со научен степен магистер на науки односно доктор на науки започната пред влегувањето во сила на овој закон, како и постапката започната пред воведувањето на магистерските, односно докторските студии усогласени според овој закон, може да заврши според одредбите на Законот за високото образование (“Службен весник на Република Македонија” број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007) и постојниот статут на високообразовната установа, односно на универзитетот.

Член 175

Изборот во наставно-научно, наставно и соработничко звање започнат пред влегувањето во сила на овој закон ќе заврши според условите и постапката утврдени со Законот за високото образование (“Службен весник на Република Македонија” број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 176

Ректор, проректор, декан, продекан, односно директор и заменик директор на високообразовна јавна установа избрани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до истекот на времето за кое се избрани.

Лицата од ставот 1 на овој член кои прв пат се избрани имаат право уште на еден мандат од четири години. Лицата кои се избрани по втор пат, немаат право на трет мандат.

Член 177

Редовните професори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се избрани во тоа звање по прв пат според Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007), засноваат работен однос на неопределено време и го задржуваат звањето редовен професор доживотно.

Член 178

Помладите асистенти коишто се првпат избрани во тоа звање според Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија,, број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007), можат уште еднаш да бидат избрани во истото звање за време од две години.

Член 179

Постојните факултети и високи стручни школи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје, Универзитетот „Свети Климент Охридски,, во Битола, Државниот универзитет во Тетово и Универзитетот „Гоце Делчев,, во Штип, со денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат како единици на универзитет согласно со овој закон .

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат основачките акти на факултетите и на високите стручни школи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје и во состав на Универзитетот „Свети Климент Охридски,, во Битола и Собранието на Република Македонија станува основач на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје и на Универзитетот „Свети Климент Охридски,, во Битола, со единиците во нивен состав.

Основна организација на здружениот труд Институти - Универзитет „Свети „Крил и Методиј,, во Скопје - РО Медицински факултет (во натамошниот текст: Институтите) се брише од судскиот регистар и продолжува да работи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје како внатрешна организациона единица на Медицинскиот факултет. Вработените во Институтите го продолжуваат работниот однос како вработени во Медицинскиот факултет во Скопје. Имотот кој го користат Институтите е имот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје. Здравствената дејност на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, - Медицински факултет ќе се врши во согласност со

Законот за здравствената заштита и со Законот за здравственото осигурување.

Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје - Медицински факултет и јавните здравствени установи, универзитетските клиници и институти, склучуваат спогодба за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научно-истражувачката и здравствената дејност, како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредување на работниот однос, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,, во Скопје - Стоматолошки факултет и јавните здравствени установи, Универзитетскиот стоматолошки клинички центар, односно Универзитетската клиника за Максилофацијална хирургија, склучуваат спогодба за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научно-истражувачката и здравствената дејност како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредувањето на работниот однос најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 180

Високообразовните установи ги воведуваат студиските програми за високо образование и студиските програми за усовршување според овој закон постепено најдоцна до студиската 2009/10 година. Со воведувањето на студиските програми според овој закон и со конкурсот не можат да се запишуваат студиски програми кои не се усогласени со овој закон.

Студентите запишани според студиските програми до денот на влегувањето во сила на овој закон можат да ги завршат студиите под услови кои важеле при уписот, но најдоцна во рокот определен за изведување на студиската програма, продолжен за две години, а студиите на високите стручни школи до истекот на студиската 2009/2010 година.

Студентите од ставот 2 на овој член кои имаат право на повторување и заради постепеното воведување на новите студиски програми, не можат да ја повторуваат годината по студиските програми според кои се запишале, го продолжуваат и завршуваат студирањето по новите студиски програми.

Одредбите од овој закон со кои се уредуваат циклусите на високото образование и студиските програми можат да се применуваат со конкурсот за упис во учебната 2008/09 година.

Член 181

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон, при упис во новите двегодишни магистерски студиски програми со исто или слично стручно подрачје по правило им се признаваат студиските обврски во висина од најмнгоу 60 кредити.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон, при упис за занимања регулирани со

директивите на Европската унија и се вреднувани со 300 кредити или повеќе, имаат право на упис на докторски студиски програми според услови утврдени со овој закон и статутот на високообразовната установа.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон според студиски програми со кои стекнале специјализација, ако нивното заедничко студирање не траело најмалку пет години, при упис во студиските програми од трет циклус се определуваат дополнителни студиски обврски во опсег од 60 кредити.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон според студиски програми за стекнување на магистер за докторскиот студиски програм им се признаваат студиски обврски во износ од 60 кредити.

Член 182

На лицата кои до 31 декември 1996 година се здобиле со диплома или други исправи за високо образование, последипломски студии и докторат на науки стекнати на подрачјето на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија, им се признава висока стручна подготовка, стручен назив специјалист, академски степен магистер, односно научен степен доктор на науки, согласно со одредбите на овој закон.

Член 183

Лицата кои согласно со закон ги исполнувале условите за запишување на студии, а посетувале настава до влегувањето во сила на овој закон, надвор од јавни високообразовни установи во различни форми на граѓански иницијативи во Република Македонија, организирани заклучно со 15 август 2000 година, можат согласно со одредбите на овој закон и статутот на соодветната високообразовна установа:

- да ги продолжат своите студии на прва година од тие студии на соодветните високообразовни установи,
- да побараат проверка на своите знаења и врз основа на покажаните резултати да запишат студии на соодветната година или
- врз основа на покажаните резултати од проверката на стекнатото знаење да ги остварат другите свои права.

Правата од ставот 1 на овој член се остваруваат на соодветните високообразовни установи согласно со одредбите на овој закон и нивните акти. Овие права можат да се остварат по лично барање, поднесено до соодветната високообразовна установа најдоцна до 31 декември 2008 година.

Член 184

Наставниците избрани во звањето лектор со завршено соодветно високо образование, како и наставниците од универзитетскиот спортски центар, можат да бидат преизбирани според условите утврдени со Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 185

Постапката за основање на високообразовна установа која започнала до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе заврши според одредбите на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија„ број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 186

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 187

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.